

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR:

**Itinerarele
civilizației**

**Argumente pro
și contra gătitului**

**Nu-i scutiți
pe școlari
de gimnastică!**

**Cum au murit
și cum au trăit
„vrăjitoarele”
din Salem**

36

ANUL XXVII
3 SEPTEMBRIE
(1381)

**Un paradis
artificial**

Studiu

**(Cintăreața lituaniană Gil-
da Majekaite)**

Foto : L. Maxlmova

Credința în forțe supranaturale mai există, din păcate, prea adeseori și astăzi, deși, aruncând lumină asupra altor fenomene cindva misterioase, știința s-a străduit să ne învețe că nu există lucruri inexplicabile, ci doar lucruri a căror explicație nu este încă cunoscută. Cu atât mai puternică era ea în veacurile trecute, cind cunoștințele omului erau infinit mai sumare.

De aceea, nu atât existența, cât manifestările generate uneori de a-

ceastă credință ne miră și în același timp ne înfloară. O astfel de manifestare au fost celebrele „vinători de vrăjitoare” din secolul XVII, cind, în numele credinței creștine, erau sacrificați mii de nevinovați, acuzați de pact cu diavolul. Săpături arheologice făcute în ultimul an în orașul Danvers (Massachusetts, S.U.A.), fostul Salem din provincia Noua Anglie, pe vremea cind America era colonie engleză, au readus în actualitate unul din episoadele de cea mai tristă memorie.

Documentar

CUM AU MURIT ȘI CUM AU TRĂIT „VRĂJITOARELE” DIN SALEM

Se scria anul 1692. Locuitorii satului Salem erau profund tulburati, îngroziți chiar. În sat existau vrăjitoare! Acestea trebuiau descoperite, judecate și executate pentru a salva comunitatea de „lucrăturile necurate ale diavolului”.

Pe vremea aceea, chiar savanți reputați și demni de faima câștigată în domeniul lor, ca John Locke și Francis Bacon, credeau într-o lume invizibilă și nu se dădeau în lături de la experiențe de ocultism. Biserica prescria pedepse aspre pentru cei găsiți vinovați de colaborare cu forțele întunericului: „Nu vei suferi o vrăjitoare să trăiască”. În toată lumea aveau loc vinători de vrăjitoare. În prima jumătate a secolului XVII, în orașul Bamberg din Germania au fost arși pe rug 900 de inși acuzați de vrăjitorie; în aceeași perioadă numărul victimelor nevinovate din Alsacia s-a ridicat la 5.000. În comparație cu cele întâmplate în Europa, s-ar putea spune că Noua Anglie a fost abia atinsă de psihoza timpului. Totuși, cei 23 de morți cu care s-a soldat vinătoarea din Salem au rămas în istorie ca un simbol al tributului plătit superstițiilor și comportamentului nerațional căruia ele îi dădeau naștere.

● Reacție în lanț

Povestea a început în casa lui John Parris, pastorul satului. Conform tradiției, Tituba, sclava indiană care vedea de treburile gospodăriei, povestea copiilor basme cu vrăjitoare și demoni. Într-un rind s-a dat chiar la practici magice în fața lui Elizabeth, fetița de 9 ani a pastorului, și a verișoarei ei, Abigail, în vîrstă de 11 ani. Se crede că ar fi folosit un albuș de ou pus într-un pahar spre a le prezice viitorul, așa cum ghicitoarele de azi recurg la o sferă de sticlă. Impresionate probabil de atmosferă, fetele și prietenele lor care erau de față s-au simțit rău. Chemat în grabă, doctorul le-a declarat „vrăjite”. În plină criză de isterie, fetele au dat vina pe Tituba și pe alte două femei bătrîne și morocănoase din sat.

Evenimentul a declanșat o vinătoare de vrăjitoare care a durat aproape un an și a rămas ca o pată în istoria Americii. Numărul celor acuzați de fete în cursul crizelor creștea pe măsură ce se desfășurau „procesele”. Una din primele acuzațe a fost Sarah Good, cunoscută în Salem ca o bătrînă zgîrcită. La proces, cind președintele juriului i-a spus să privească fetele, acestea au început să se agite țipînd că vedeau spiritul Sarei urmărindu-le. Juriul a dedus că bătrîna persecuta fetele pentru că o acuzaseră de vrăjitorie. O mare parte din asistență a căzut pradă autosugestiei. Cind fetele au pretins că văd spiritul Sarei fușindu-se spre alte femei aflate în sala tribunalului, acestea au devenit și ele isterice. La cererea juriului, Sarah a atins cu mîna bolnavele, care și-au revenit pe loc, ceea ce a fost socotit o „dovadă” a puterilor ei supranaturale.

Probabil că bănuielele n-ar fi luat totuși amploare, dacă nu s-ar fi întîmplat un lucru înfricoșător: Tituba, servitoarea pastorului, a admis că e vrăjitoare. Cu această ocazie a declarat că dînsa și alte cîteva persoane înscriseseră cu sînge un semn în „cartea diavolului”, legîndu-se astfel să-i servească ca soli. Pe ceilalți semnatori nu-i putea numi, fapt care a semănat îngrijorare și neîncredere în sat; floare se întreba dacă nu cumva are o vrăjitoare printre rude sau prieteni.

Descoperirea preținșilor vinovați n-a întîrziat totuși. Fetele continuau cu acuzațiile, iar tribunalul continua să ia crizele lor de isterie drept dovadă a vinovăției acuzaților. Era și greu să credă altfel, cind prezența unui sus-

pect declanșa la vreo zece fete convulsii, contorsiuni ale brațelor și picioarelor, pierderea vederii și graiului și — conform declarației unor martori — chiar levitație.

Martha Corey a fost închisă pentru că însăși soțul ei a declarat că citea cărți ciudate — cărți ale diavolului, fără indoială. În timp ce unul din judecători, pe nume Hathorne, o asalta cu întrebări, femeia, enervată și speriată, a început să-și muște buzele. Pe dată, fetele au intrat în criză pretinzînd că spiritul Martei le mușca, iar cind femeia a strîns pumnii, ele au început să țipe că le ciupește. La examenul corporal, o parte din fete prezentau pe pielea urme de mușcături și ciupituri. Mai era nevoie de vreo

Procesele „vrăjitoarelor” se desfășurau într-o atmosferă de pasiuni dezlănțuite, atestată și de tablourile epocii

altă dovadă? Martha Corey a fost condamnată.

O altă victimă a fost Dorcas Good, fetița de cinci ani a Sarei Good. Micuța a mărturisit de la sine, fără să fie împinsă s-o facă, că e vrăjitoare și că are un șarpe care se hrănește sugîndu-i singele dintr-un deget și face rău oamenilor. (Există credința că diavolul ia înfățișarea unui animal și sugă singele vrăjitoarelor, lăsînd pe trupul acestora „semnul Necuratului”). Judecătorul a constatat o pată de culoare roșie închisă pe unul din degetele lui Dorcas. Față de această „dovadă peremptorie” nu exista altă alternativă decît condamnarea copilei.

Cu altă ocazie, Abigail a făcut o criză la ea acasă și a strigat că o chinuie Elizabeth Proctor, care-i provoacă o durere groaznică în stomac. Sărîndu-i în ajutor, pastorul a găsit un ac cu gămălie care ieșea din stomacul fetei cu vîrfurile înaintea. Cum Elizabeth Proctor n-a putut explica acest fenomen straniu, ea a fost judecată, ca unealtă a diavolului, menită să tortureze fetele și, evident, a fost și ea aruncată în închisoare.

Se pare că cei puțin una din acuzațe, Bridget Bishop, practica efectiv magia. Ea își blestemase vecinii, iar în pereții pivniței ei au fost găsite păpușele cu ace înfite în ele, obiecte caracteristice vrăjitoriei.

Acuzațiile n-au fost însă îndreptate exclusiv împotriva unor femei. Ca locuitor al șefului poliției, John Willard avea misiunea să se deplaseze la casele acuzaților și să-i aresteze. După un timp i-a încolțit însă bănuiala că era pus să aresteze și persoane nevinovate, și atunci a demisionat. Acest gest l-a făcut suspect și fetele au început să-l rostească numele în timpul atacurilor de isterie. Pe de altă parte, și bunicul lui Willard a declarat că tînărul „l deochease”, făcîndu-l astfel să se imbol-

năvească. Willard a fost condamnat ca vrăjitor și spînzurat împreună cu celelalte 18 victime. Bătrînul Giles Corey, în vîrstă de 82 ani, care a refuzat să depună mărturie în fața acuzațiilor, și-a pierdut viața sub pietrele de moară stivuite deasupra-i, iar trei presupuse vrăjitoare, printre care o fetiță mică, au murit în închisoare.

● Ecouri apropiate și mai îndepărtate

Deși la Salem principalele dovezi pe care s-a bazat tribunalul pentru a-și da verdictul au fost depozițiile fetelor isterice care pretindeau că vedeau spiritele suspectilor, mai existau și alte

minciunilor” și dacă cineva era prins cu mărturie falsă, însemna că se declarase singur vrăjitor sau vrăjitoare. Deci un cerc vicios imposibil de rupt.

Cum au luat sfîrșit procesele? Datorită unor cărți scrise de persoane care văzau care infirmau mărturiile folosite. În același timp publicul începuse să privească cu mai mult scepticism procedura, iar acuzațiile fetelor păreau acum absurde. Se zvonea că menționaseră pînă și pe soția guvernatorului!

Oricum, în octombrie 1692 procesele au încetat, din ordinul autorităților superioare. Infamanta vinătoare de vrăjitoare s-a încheiat, dar efectele altor luni de frămîntări n-au trecut prea repede și ușor. John Parris a fost îndepărtat din funcție, întrucît contribuise la condamnarea unor persoane din parohia lui. Populația Noii Anglii a început să se roage și să postească pentru iertarea vinei de a fi executat oameni nevinovați, care erau posedați de diavol fără știrea lor, dar care nu erau vrăjitori.

Acum, aceste evenimente stranie par inexplicabile și de necrezut. Dar și pe vremea aceea au existat oameni care le-au găsit adevărata explicație. Astfel, pastorul John Hale din Beverly, care a examinat fetele bolnave și a asistat la scenele de nebunie din sala tribunalului, a scris într-o carte publicată cîțiva ani mai tîrziu: „În materie de răutate, acțiunile diavolului concordă cu ceea ce cred oamenii despre ele”. Un cercetător modern a făcut practic aceeași afirmație, dar într-o formă corespunzătoare modulului nostru de a gândi: „Vrăjitoria este eficientă într-o societate care crede în ea”.

● O lume redescoperită

Anul trecut, cîțiva arheologi și istorici și-au unit forțele pentru a încerca să reconstituie această perioadă semnificativă dar puțin cunoscută din istoria Americii. Întrucît casa lui John Parris, descrisă în documentele istorice dar neidentificată cu precizie, a constituit punctul de plecare al evenimentelor din 1692 ea a fost prima căutată. Cercetările au început printr-o examinare amănunțită a documentelor. În registrele vechi ale bisericii erau menționate hotărîrea de a construi casa parohială, ca și aprobările ulterioare pentru reparații și adausuri. Diverse informații despre așezarea casei au fost găsite în lucrări publicate și manuscrise. O hartă din 1730 a contribuit la localizarea zonei unde se afla clădirea.

(Continuare în pag. a 11-a)

documento.
documentar docum.
mentar documentar du
documentar document.
mentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu

CE SE DISCUTĂ

Poate fi evitată criza de apă a Terrei?

Conform unor calcule aproximative, în fiecare an se scot pe glob, din cursurile de apă și bazinele subterane, peste 600 de kilometri cubi de apă (cam 2,5 la sută din debitul fluvial stabil al Terrei) pentru alimentarea orașelor, industriei, agriculturii și pentru producerea de energie. Din această cantitate, circa 150 de kilometri cubi se irosec fără mare folos. S-ar zice că nu sînt cifre care să denote o amenințare cu epuizarea resurselor de apă.

Să nu uităm, însă, că pentru neutralizarea celor 450 de kilometri cubi de ape reziduale rămași trebuie utilizați mai

de Științe a U.R.S.S. afirmă că peste circa treizeci de ani, deci în jurul anului 2000, pentru neutralizarea apelor reziduale va fi nevoie de toate resursele de apă curată ale rîurilor de pe glob. „Este dar evident — declara de aceea profesorul Mark Lvovici, conducătorul sectorului de hidrologie al Institutului amintit mai sus — că principiile care se află acum la temelia acțiunii de combatere a epuizării calitative a resurselor de apă nu sînt destul de raționale și dacă ne vom menține la stadiul de astăzi, în cursul viitoarelor decenii o mare parte a regiunilor cu

Apele limpezi, un admirabil dar al naturii, dar nu nelimitat și inepuizabil...

bine de 6000 de kilometri cubi de apă curată din rîuri, ceea ce înseamnă circa 40 la sută din resursele debitului stabil. Iar dacă mai avem în vedere faptul că populația și industria nu sînt uniform repartizate pe glob, înțelegem ușor cauzele care duc la epuizarea resurselor de apă în regiunile cele mai populate.

În aceste împrejurări, în ultimii ani se preconizează cu tot mai multă insistență desalinizarea apei de mare și a apelor subterane aflate la mari adîncimi sau utilizarea ghețarilor din Groenlanda. O altă cale ar fi, desigur, purificarea artificială a apelor reziduale, ceea ce ar micșora în mare măsură poluarea cursurilor de apă și a lacurilor. Dar dezvoltarea și perfecționarea metodelor de purificare artificială a apelor din sistemele de canalizare nu ține încă pasul cu sporirea volumului și cu gradul lor de poluare.

Cu alte cuvinte, o bună parte din măsurile luate împotriva poluării apelor din rîuri nu-și arată efectul — în ciuda unor eforturi considerabile — și nu fac decît să îndepărteze momentul cînd problema resurselor de apă curată va atinge un punct critic.

Intr-adevăr, o previziune elaborată de Institutul de geografie al Academiei

populație deasă și economie dezvoltată vor fi atinse de criză”.

Ce soluții întrevăde, însă, prof. Lvovici?

„O parte din apele de canalizare ale orașelor — afirmă d-sa — ar putea fi utilizate, după purificare, pentru alimentarea întreprinderilor care nu reclamă o apă de cea mai bună calitate, ca de pildă instalațiile de condensare ale centralelor termice. Utilizarea apelor reziduale purificate în industrie și energetică ar permite amortizarea cheltuielilor necesitate de epurarea lor.”

În al doilea rînd, pentru a pune capăt scurgerii apelor reziduale în rîuri, întreprinderile ar putea fi trecute la un regim de alimentare cu apă bazat pe un sistem de reciclare închisă, neprimind apă curată din rîuri, bazine subterane sau izvoare decît pentru compensarea pierderilor.

Pe de altă parte, apele de canalizare din orașe ar putea fi folosite și la irigația cîmpurilor, dat fiind că solul e cel mai bun neutralizator.

După cum afirmă specialistul citat, în regiunea Moscova, în împrejurimile Kievului și ale altor orașe sovietice există de pe acum sute de mii de hectare de asemenea cîmpuri. Normele sanitare luate în considerare apreciază că cea mai rațională cultură este aceea a plantelor furajere. După cit se pare, rentabilitatea acestor culturi este remarcabilă.

N-am amintit aci decît o parte din măsurile propuse de prof. Lvovici, în-găduindu-ne să încheiem subliniind mai

ales concluzia sa că : esențială este mai ales schimbarea opticii care vede în apă un dar natural nelimitat și inepuizabil.

EXPOZIȚII

Industria atracțiilor

Omul modern își petrece, se știe, cea mai mare parte a timpului în încăperi închise. Și numai din cînd în cînd — destul de rar — se poate smulge din strînsoarea betonului și refugia pentru puțină vreme în sinul naturii, departe de larva citadină. În aceste condiții n-ar fi oare mai rațional să încerce să aducă natura la oraș? Asemenea gînduri i-au inspirat, poate, pe specialiștii japonezi în amenajarea de parcuri de distracții cînd și-au ales pentru participarea la expoziția internațională „Atracțion-71”, recent deschisă la Moscova, deviza „Fie ca oamenii să se joace și să se odihnească în aer liber!” Amplasată în marile parcuri moscovite Gorki și Izmailovski, expoziția demonstrează uriașul salt realizat pe acest tărîm din vremea bunicilor și pînă astăzi. Intr-adevăr, deși tirul, leagănul și caruselul, principalele distracții ale parcurilor de odinioară, s-au menținut

Vechile distracții de bilci au devenit obiectul unei industrii moderne

pînă acum, ele au suferit totuși mari schimbări. Tirul, astăzi electronic, a devenit un automat care calculează instantaneu punctele cîștigate și oferă premiile. Iar caruselul, în cele mai diverse forme, nu se mai învîrtește pur și simplu, ci ba se avîntă spre tărîi, ba se apleacă într-o parte, ba atinge pămîntul pentru ca apoi să urce din nou cu viteză, iar perechile comod instalate în el se simt nici mai mult nici mai puțin decît cosmonauți la antrenament. Încît, dacă odinioară parcurile de distracție erau exclusiv de distracție, acum ele oferă și variate mijloace de antrenament, în așa fel încît amatorii își pot măsura reacția la diverse solicitări. O mică eroare, de pildă, și „motociclistul” din carusel, luînd subit poziția inversă, zboară cu viteza vîntului cu roțile în sus. Sau dacă un „șofer” de pe un automobil de curse se ciocnește la o cotitură de o altă mașină trebuie să ia totul de la capăt. Acest tip de automate sînt prezentate la expoziție de cîteva firme britanice.

Firmele finlandeze și olandeze ocupă în cele două parcuri suprafețe nu prea întinse. Dar „exponatele” lor sînt lite-

ralmente asaltate de privitori, doritori să devină pentru cîteva momente piloți, vînători, scafandri etc. Aparatele sînt ușor de manevrat și extrem de docile : zboară peste poduri, peste rîuri, peste arcade, ocolesc cu ușurință munții... Reveniți din nou pe pămînt, după un zbor atît de vijelios, vizitatorii devin fie vînători, de tigri, leoparzi, lei etc., fie sportivi de performanță, antrenanți într-o pasionantă întrecere de popice, fie auditori într-o originală sală de concerte, pentru ca într-un tîrziu să atingă culmile distracției sub forma camerei cu surprize unde, în primul moment, totul pare... obișnuit. Intr-adevăr, în cameră sînt numai două paturi, iar pe pereți cîteva tablouri. Amatorii se așează pe paturi și privesc curioși în toate părțile încercînd să ghicească de unde vor veni surprizele. Treptat însă în încăpere se face semiîntuneric. Apoi totul se pune în mișcare. „Locatarii” fac eforturi disperate să-și mențină echilibrul. Au mereu senzația că se rostogolesc în gol, că paturile zboară cu ei. La sfîrșit se dumi-resc, însă, că paturile nu s-au mișcat din loc, ci numai s-au legănat ușor, în schimb pereții s-au clătinat puternic. La amplificarea senzației de nesiguranță a contribuit mult și semiîntunericul.

Ar mai fi încă multe de spus despre această originală prezentare a celor mai reprezentative produse ale industriei de atracții, dar spațiul nu ne permite. Adăugăm, de aceea, numai că la expoziție participă mai bine de 40 de firme din Anglia, Belgia, Olanda, Italia, R.F.G., Finlanda, Japonia etc. Prin cele două parcuri se perindă zilnic circa 200 000 de vizitatori.

TRANSPORTURI

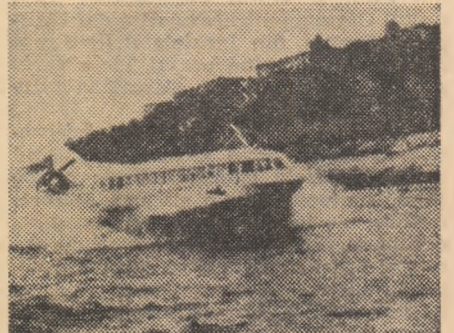
Peste dune și fluvii cu 100 km pe oră

Locuitorii orașului Gorki și excursionsiștii aflați pe malurile Volgăi între Gorki și Kosmodemiensk au fost recent martorii unui eveniment puțin obișnuit chiar și pentru ei care sînt familiarizați cu circulația de pe fluvii. O navă „plana” deasupra apei, deasupra bancurilor de nisip și chiar deasupra malului, în porțiunile joase și netede. Ca viteză, manevrabilitate și eleganță nava întrecea tot ce fusese văzut prin partea locului, ceea ce nu-i puțin spus, avînd în vedere că pe Volga au fost încercate toate navele sovietice pe pernă de aer. Căci din această categorie face parte și „Sormovici”, prototipul unei noi serii și ultima creație a șantierului naval „Krasnoe Sormovo” din Gorki.

„Sormovici” nu prea mai seamănă cu modelul său, modesta „Raduga”, care avea numai cînelocuri. Pentru a putea transporta cei 50 de pasageri — cărora le oferă locuri într-un salon confortabil — posedă o turbină de 1000 C.P. Pasul elicei și ventilatorul, care asigură reglarea vitezelor și permit navei să treacă peste „obstacole”, sînt telecomandate. O cocă elastică mărește stabilitatea vehiculului, micșorîndu-i totodată consumul de aer. Materialul folosit drept inveliș exterior este rezultatul cercetărilor efectuate la Uzina de produse de cauciu din Iaroslavl.

În timpul cursei de probă, pe o porțiune de 170 km, „Sormovici” a atins viteza de 100 km/h. Nava este foarte „îndemînică” : trece cu ușurință peste locurile puțin adînci și peste bancurile de nisip, se poate cățăra pe maluri cu panta de 5 grade și, la nevoie, se poate lipsi de dană pentru a imbarca și debarca pasagerii.

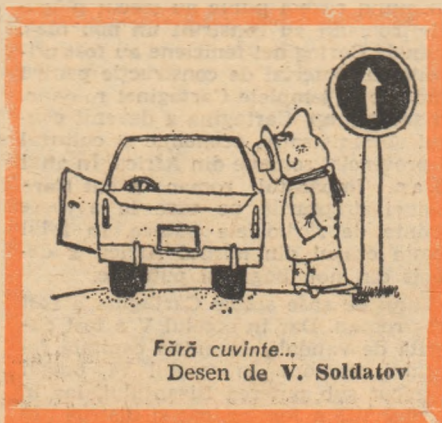
„Sormovici” va intra chiar anul acesta în circulație pe două linii de transport

Trecînd cu succes proba

rapid care leagă Gorki cu Kosmodemiensk și cu malul stîng al Volgăi. Ea are avantajul de a putea circula atît vara, cît și iarna, intrucît, contrar altor vehicule acvatice, nu este oprită nici de gerul cel mai năprasnic.

Calitatea
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală

CARTAGINA NU TREBUIE DISTRUSĂ

Un proiect pentru salvarea vechii cetăți

Dimineața a năvălit prin fereastra larg deschisă cu un cîrpiț vesel de păsărele, care bruia strigătele stridente ale negustorilor ambulănți, clacsoanele automobilelor ba pînă și zviutul containerelor albe ale Tunisului, Curată și răcoasă, camera de hotel era mobilată cu o mobilă tip, impersonală, dar pe perețe atîrna o mare fotografie a unei antice măști de lut — o misterioasă figură zimbitoare, cu suvițe de păr des revărsate pe umeri și cu sprincene bine desenate deasupra unor ochi înmuși. Era o fotografie care putea fi expusă numai acolo, la doisprezece kilometri depărtare de Cartagina.

Și deși în toate publicațiile științifice și pliantele turistice masca este însoțită de un text v.e.n., academic: „masca din secolul V î.e.n., descoperită într-un mormînt fenician din Cartagina, eu am dat crezare inscripției de sub fotografie: „Frumoasa Didona”.

Cartagina a fost întemeiată cu cîteva secole înainte de mica așezare galică Luteția, pe locul căreia s-a format apoi Parisul. Cartagina exista astfel pe vremea cînd în nordul Peninsulei Apennine au apărut etruscii — mentori ai romanilor în materie de artă, navigație și meșteșuguri. Cartagina era deci un oraș mare pe vremea cînd în jurul Colinei Palatine a fost trasă prima brazdă cu un plug de bronz, marcînd nașterea Romei.

Încît nu e de mirare că întemeierea Cartaginei este învăluită într-o aură legendară.

Dar iată ce spune legenda. După moartea tatălui ei, Didona, fiica cîrmuitorului din Tir, cel mai mare oraș fenician, urma să se urce pe tron împreună cu soțul ei. Dar frațele Didonei și-a ucis cumnatul, iar frateșea, de frică să nu aibă aceeași soartă, a fugit cu întîmii ei în Africa. Corabia ei a ancorat lângă regele Utica. Acolo, Didona l-a rugat pe regele Uticid să-i dea o mică bucată de pămînt pe care să construiască o casă pentru ea și suita ei. Regele i-a îngăduit să-și construiască o casă, dar ea nu trebuia să ocupe un loc mai mare decît poate acoperi o blană de lup. În fața privirilor uimite ale consilierilor regelui numid, Didona a tăiat atunci o piele de lup în fișii extrem de subțiri și a înconjurat cu ele un teritoriu pe care se putea construi un oraș. Așa a luat ființă pe țărmul nordic al Africii cetatea Bîrsa, care înseamnă „blană” și cîrînd, la poalele cetății, s-a ivit orașul Cartagina.

La fel ca multe legende vechi, mitul Didonei exprimă, se pare, evenimente reale din istoria feniciană. Totuși locul ales pentru construirea Cartaginei e mult prea prielnic pentru ca acest merit să poată fi atribuit numai unei singure minți și întîmplării. Într-adevăr, timp de multe secole orașul a ținut sub control principalele drumuri comerciale din estul și vestul Mediteranei. Prin portul Cartaginei treceau vase din Etruria și Spania, din Insulele Britanice și din Sicilia. Iar cînd orașul Tir a căzut sub stăpînire a persilor, Cartagina a devenit capitala Feniciei.

De la Tunis la Cartagina sînt doisprezece kilometri. Prin geamurile mașinii defilează casele cîtorva orașele de pîlîm, contopite într-o singură așezare. Cîndva, ele făceau parte din Cartagina, dar acum sînt niște pașnice stațiuni climatice. În depărtare se zărește mica, neobișnuit de albăstrău ogîndă a portului comercial al Cartaginei.

Dar Cartagina ca atare nu mai există.

Epoca de aur

În scurt timp noua capitală își subordonează toate coloniile feniciene din Africa, multe teritorii ale Spaniei, Insulele Baleare, Sardinia. Era unul din cele mai bogate orașe din bazinul occidental al Mediteranei.

Negustorii cartaginezi organizau expediții în regiuni necunoscute spre a găsi, cum am spune astăzi, noi piețe de desfacere pentru mărfurile lor. Flota cartagineză era cea mai puternică din toată Mediterana.

Cîrmuitorii Cartaginei și-au menținut puterea datorită alianței cu etruscii, alianță menită să împiedice înaintarea vechilor greci spre Mediterana.

Dar, sub loviturile legiunilor romane, puterea militară a etruscilor a apus și Cartagina a căutat să se alieze cu Roma, viitorul ei călău.

Primul tratat de alianță cu Roma a fost încheiat la sfîrșitul secolului VI î.e.n. Cartagina purta atunci o luptă crîncenă împotriva grecilor pentru stăpînirea Siciliei. A fost o luptă care a durat mai bine de trei secole. Stăpînind cea mai mare insulă din Mediterana și consolidîndu-și puterea în Spania, Cartagina era la sfîrșitul secolului VI î.e.n. una dintre cele mai mari puteri maritime din lumea antică.

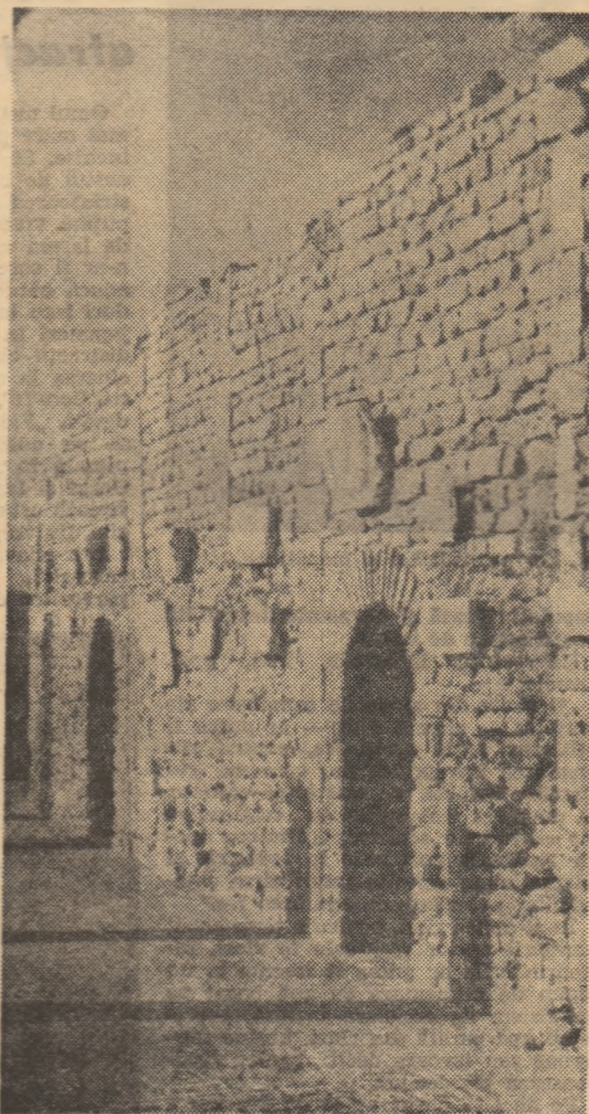
Dar în anul 480 î.e.n., în bătălia de lângă Guimera din Sicilia, armata unificată greacă i-a zdrobit pe invincibilii cartaginezi. Din clipa aceea, dominația absolută a Cartaginei asupra drumurilor comerciale a încetat. Ea a continuat să lupte, e adevărat, cîteva secole, fîcînd uneori învingătoare, izbucnind chiar să pună din nou stăpînire aproape pe toată Sicilia și lărgindu-și chiar posesiunile în Africa (Tunisia de astăzi făcea aproape în întregime parte din orașul-stat sclavagist Cartagina). La începutul secolului III î.e.n., armata cartagineză, completată cu soldați africani a recucerit complet Sicilia. Dar chiar către mijlocul aceluiași secol, împotriva Cartaginei s-a ridicat Roma, care nu dorea să împartă cu nimenea Marea Mediterană.

Lupta Cartaginei cu Roma a durat, se știe, cu intermitențe 118 ani și a rămas cunoscută în istorie sub numele de războaiele punice.

După primul război punic, care a durat 23 de ani — din 264 pînă în 241 î.e.n. — Cartagina a pierdut Sicilia și a plătit 1200 de talanți despăgubire. Dar cînd războiul a hotărît să-și ia revanșa. Cel de al doilea război a durat 17 ani, din 218 pînă în 201 î.e.n. Hannibal, celebrul comandant de oști cartagineze, a făcut cu armata lui un marș fără precedent din Spania pînă în Italia, s-a apropiat de Roma și a zdrobit legiunile romane de elită. Dar în cele din urmă și acest război s-a terminat cu înfrîngerea Cartaginei. Aceasta a pierdut Spania și a plătit o despăgubire de 10 000 de talanți.

În 149 î.e.n. a început al treilea război punic, care a durat numai trei ani și care, de altfel, abia dacă poate fi numit război. După expresia lui Engels, a fost o simplă repriză a unui adversar extrem de slab de către un inamic de zece ori mai puternic. În acești trei ani, senatorul roman Marcus Porcius Cato își încheia, cu o fanatică îndrîjire, toate cuvîntările, indiferent ce subiect aveau, cu cuvintele: „Și în afară de asta cred că Cartagina hotărît să-și distrusă”.

Și Cartagina a fost într-adevăr distrusă. Agonia orașului condamnat a durat șase zile. Legionarii lui Scipio Emilianus au cucerit portul militar și au ocupat treptat orașul de jos. În Cartagina care murea de foame și sete izbucniseră incendii. În a șaptea zi, cei 55 000 de locuitori ai ei s-au predat.

Un fragment restaurat din zidurile Cartaginei

Scipio Emilianus a executat ordinul de distrugere dat de Senat. Pluguri grele au arat ceea ce mai rămăsese din străzile orașului, iar pe pămîntul acoperit pînă în ajun de viță de vie, cereale și arbori romanii au presărat sare, pentru ca el să nu mai rodească niciodată.

Legenda spune că însuși Scipio a plîns cînd a văzut cum e distrus marele oraș, iar suita lui l-a auzit șoptind cuvintele lui Homer: „Va veni o zi cînd Troia cea sfîntă va pieri și o dată cu ea vor muri Priam și poporul lui”.

După 24 de ani de la distrugerea Cartaginei, pe locul unde în ultima zi a ultimului război punic au trecut zgururile, romanii au construit un nou oraș. Ruinele Cartaginei feniciene au fost utilizate ca material de construcție pentru clădirile și templele Cartaginei romane. În scurt timp, Cartagina a devenit centrul administrativ, economic și cultural al provinciei romane din Africa. În anul 29 e.n. împăratul roman a dat Cartaginei drepturile pe care le avusese înainte de războaiele punice. În felul acesta orașul din nordul Africii a devenit din nou bogat și puternic.

Timp de șase secole Cartagina a fost oraș roman. Dar în secolul V a fost cucerită de vandali, devenind capitala regatului acestora. În secolul VI, orașul a trecut sub puterea Bizanțului, iar în secolul VII a fost ocupat și distrus din nou de arabi. În veacul IX, pe locul

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj re,
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj reportaj
aj reportaj reportaj reportaj

Cartaginei nu mai era decît o mică așezare, cu vreo mie de locuitori, iar în secolul XVI, Cartagina — feniciană, romană și bizantină — a fost definitiv distrusă de spanioli.

O nouă primejdie

În afară de precizările ghidurilor turistice, puține lucruri mai amintesc acum că odinioară acolo era unul din cele mai mari porturi din antichitate (în rada comercială a Cartaginei, afirmă izvoare scrise antice, puteau ancora simultan 220 de corăbii de mare tonaj). Acum ai impresia că te afli pe un țărm complet pustiu. Din celebra Cartagina feniciană au mai rămas doar resturi de coloane, capiteluri, iar în umbra palmierilor sarcofage. Numai ele și ruinele templului lui Esculap mai amintesc de gloriosul trecut.

Dar Cartagina, sau mai exact ceea ce a rămas din ea, este amenințată de primejdia unei noi distrugerii.

Prin arhitecții, pictorii, bijutierii, sculptorii, meșteșugarii ei, Cartagina a avut o uriașă înriurire asupra întreg nordului Africii. Aflată la o răscruce de drumuri internaționale, ea a asimilat cultura tuturor popoarelor și triburilor din această regiune a globului. Unul din cele mai vechi obiecte de artă descoperite de arheologi în Cartagina are caracteristici siriene, unele statuete ale Madonei feniciene sînt lucrate în stil grec, alte statuete amintesc foarte de aproape de sfîncii egipteni. Și toate acestea s-au împletit strîns, timp de milenii, cu tradițiile artistice și culturale locale.

Cartagina a fost ucisă de două ori, dar a fost mult prea mare ca să dispară fără urmă.

Căci Cartagina este evocată nu numai de operele și expulzele ei, descoperite de arheologi și arhitecți în multe muzee din lume. Moscheele și casele de locuit din multe orașe și sate din Maghreb au fost construite cu pietre din ruinele Cartaginei; deseori se pot vedea fie o piatră cu o inscripție aproape ștersă din Cartagina, vîrîită în zidul unei case obișnuite, fie un soclu făcut dintr-un bloc de coloană antică.

Dar eternitatea element conservat pentru omenirea este pămîntul Cartaginei, devenit o rezervație pentru arheologi. Într-adevăr, cine poate spune astăzi ce capodopere de importanță mondială vor mai fi descoperite miine de cercetători pe teritoriul celebrei cetăți de odinioară?

Și totuși acest neprețuit teren este amenințat de primejdia distrugerii. De data asta definitivă. Orașul Tunis se dezvoltă continuu, nu mai încap între vechile ziduri, între vechile hotare și a luat cu asalt Cartagina.

Drumurile, locurile de parcare, campingurile, vilele, hotelurile și motelurile, construcțiile obișnuite au început să acopere fosta ei vatră haotic, fără un plan de sistematizare. De aceea, cercetătorul El Kafi scrie pe bună dreptate că „dacă lucrurile vor continua așa, cărămizile și betonul blocurilor moderne vor îngropa inevitabil sub ele pămîntul Cartaginei”.

În aceste împrejurări guvernul Tunisiei, în colaborare cu U.N.E.S.C.O., caută căi de salvare a Cartaginei. În momentul de față este în curs de elaborare un proiect „Cartagina-Tunis”. Se caută variante optime pentru dezvoltarea Tunisului în așa fel încît importante suprafețe din viitorul oraș să fie socotite zone arheologice.

Proiectul „Cartagina-Tunis” ar trebui să aibă ca motto cuvintele: „Cartagina nu trebuie distrusă”. Căci vreau să cred că pămîntul anticului oraș nu va fi învdat de oțelul, sticla și betonul secolului XX al erei noastre.

I. Tihonov

PICTURĂ

Un careu de speranțe

E din ce în ce mai greu să fie surprinse laolaltă, spre deosebire de anii de studenție, când era greu să nu fie văzute împreună. Tatiana Nazarenko, Xenia Necitailo, Natalia Nesterova și Liubov Rešetnikova și-au făcut studiile la Institutul de belle-arte din Moscova primele trei urmând cursurile profesorului Alexei Grițai, iar ultima pe acelea ale pictorului Vadim Rîndin.

Încă din timpul studenției, cele patru nedespărțite prietene au participat mai întâi la expoziții ale pictorilor tineri, apoi la obișnuitele expoziții anuale organizate la Moscova. Prezența lor

XENIA NECITAİLO: „Miinile bunicii mele n-au cunoscut decât munca grea. Fiica mea Mașa spune că miinile ei sînt încă prea mici pentru desen. Viitorul va arăta ce vor fi în stare să facă miinile mele”

n-a trecut niciodată neabăgată în seamă. Lucrările lor de diplomă au fost considerate un eveniment al expoziției absolvenților de acum doi ani ai școlii de belle-arte „Surikov”. Tatiana, Xenia și Natalia au expus, în ordine, portretele: „Geolog”, „Maternitate”, „Mamă și copil”, Liubov a fost prezentă cu schițe de decor pentru spectacolul „Povestea cu popa și argatul său Balda”, după Pușkin. Schițele lui Liubov au plăcut așa de mult compozitorului Mihail Ciulaki, încît acesta a hotărît să le folosească la reluarea baletului său.

După absolvire, prietenele s-au despărțit. Tatiana Nazarenko a fost trimisă în Italia, la specializare; Xenia Necitailo și Natalia Nesterova au plecat

arta
ca arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

în Asia Centrală; Liubov Rešetnikova a rămas la Moscova, ca pictoriță-decoratoare la Teatrul Mare.

După o despărțire de un an s-au reîntilnit, căci toate au fost primite în aceeași zi în Uniunea artiștilor plastici.

Sînt pe drept cuvînt socotite un careu de speranțe.

REFLECTOR

● **Celebrul actor american Paul Newman continuă experiența regizorală.** El ecranizează acum cartea compatriotului său John Reed: „Zece zile care au zguduit lumea”. Unul dintre rolurile principale va fi interpretat de Serghei Bondarciuk.

● **Christian-Jaque va fi „comandantul suprem” al unei noi coproducții franco-sovietice „Fata în roșu”, după Cehov.**

● **Marcello Mastroianni și Catherine Deneuve sînt interpreții principali ai filmului francez „Repriza”, care abordează problemele unei căsnicii moderne.**

● **La 13 ani — 16 filme.** Este un palmares cu care numai foarte pușini actori se pot mîndri. Fericită performeră este actrița cehoslovacă Andrea Cunderlikova, a cărei carieră a început pe băncile școlii.

● **În „Marea speranță”, regizorul Martin Ritt demască fabulosul business care este boxul în S.U.A.** Filmul se inspiră dintr-un fapt real: mașinațiile făcute de rasiști pentru ca la campionatul mondial la categoria grea din 1910, titlul să nu intre pe miinile unui sportiv de culoare. Interpret principal, actorul negru James Earl Jones, care a jucat cu brio același rol și pe scenă.

CINEMA

Un copil, un ciine și o împușcătură

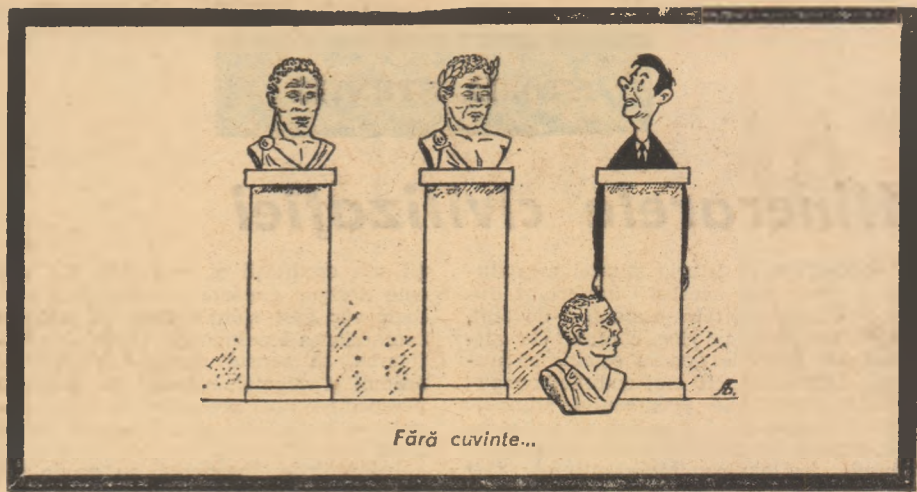
Împușcătura vine din studiourile „Armenfilm”, unde scenariștii M. Ovčinnikov și I. Volkov și regizorul D. Kesaian turnează un film inspirat din viața grănicerilor sovietici.

Undeva, la frontiera sudică a Uniunii Sovietice, tînărul soldat Așot Terzian, băiat de oraș, curățel, simpatic și tacticos, a comis involuntar o greșeală. Lucrurile au staț astfel.

Dincolo de linia de frontieră, în țara vecină, chiar vizavi de pichetul grănicerilor, se înalță o casă singuratică în care trăia un bărbat și un copil. Vecinătatea îi apropiase, militarii și cei doi civili se socoteau oarecum cunoscuți de la distanță, se familiarizaseră unii cu alții. Dar într-o zi, cînd Așot tocmai era de gardă, a observat dincolo o mișcare neobișnuită, a distins silueta unui bărbat care părea că nu vrea să fie observat. Și chiar atunci, copilul din casa vecină, în joacă sau altfel, a luat-o la fugă spre frontieră, iar ciinele pichetului s-a rupt din lanț și s-a năpustit asupra lui. Neștiind ce să facă, Terzian a tras asupra ciinelui. Împușcătura a creat o stare de tensiune la hotar. Terzian a încercat să se justifice, povestind despre străinul pe care îl observase. Comandantul pichetului a tras concluzia că se pune la cale o trecere a frontierei și a întărit paza. Dar au trecut zile și nopți și nimic n-a tulburat liniștea locului.

Iritați de așteptare și de tensiune, grănicerii au început să-l bănuiască pe Așot că ar fi inventat versiunea cu „oaspetele” ca să fie absolvit de vina acelei împușcături imprudente. Evenimentele nu i-au venit nici ele în ajutor. Nici măcar pe o furtună cumplită, timp ideal pentru astfel de infracțiuni, nu s-a întîmplat nimic.

Pînă cînd... Pe scurt, Așot nu inven-

Fără cuvinte...

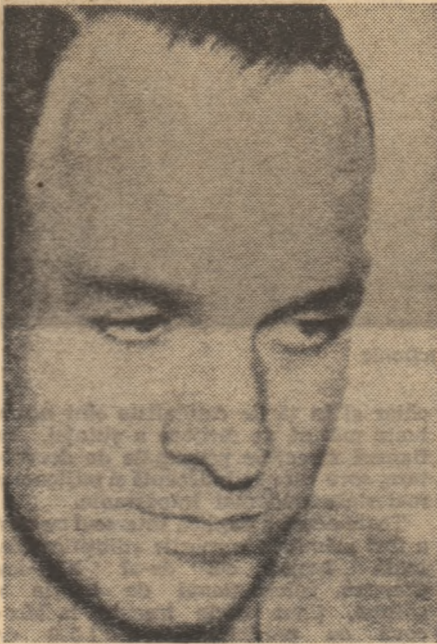
tase povestea cu nepoftitul oaspete, numai că acesta a așteptat un moment prielnic. Dar socotelile de acasă nu s-au potrivit cu cele de dincolo de frontieră.

PRIM PLAN

Cei optsprezece din „ordinul” Bergman

Într-o zi, regizorul englez David Lean l-a rugat pe Ingmar Bergman să-i povestească cum face el un film. „Simplu: sînt ajutat de optsprezece prieteni” — i-a răspuns celebrul artist suedez. La care Lean i-a replicat: „Mie mi se pare că am uneori pe platou douăzeci de dușmani”.

Operele unui artist au întotdeauna ceva comun. În filmele lui Bergman această trăsătură comună este foarte evidentă — și nu numai din pricina temei, a decorului sau chiar a nume-

Ingmar Bergman

lor personajelor. Asemănarea lor se mai explică și prin împrejurarea că toate filmele lui sînt rezultatul unei strînse colaborări cu aceeași echipă tehnică, în același studiu, cu același grup de actori, căruia i se și spune, de altfel, „trupa lui Bergman”. Uneori numărul tuturor acestor colaboratori e mai mic de optsprezece, altelei mai mare. Dar întotdeauna ei alcătuiesc un colectiv strîns unit și de mare calificare.

„Am crescut împreună și am învățat unul de la altul. Fiecare în parte e o personalitate și pe toți ne unește pasiunea pentru munca noastră” — spune Bergman.

Operatorul Sven Nykvist lucrează cu Ingmar Bergman de nouăsprezece ani, pictorul-scenograf P. Lundgren a venit la studiu în 1946. Asistenta regizorului, Katinka Farago, și-a făcut apariția pe platou în 1954, cînd avea numai 17 ani, iar creatoarea de costume Mago a intrat în „ordinul” Bergman în 1953.

Nu de mult, Bergman a terminat cel de-al 35-lea film al lui: „Contactul”. Este primul lui film făcut pentru o companie cinematografică străină (firma americană „A-B-C-Pictures Corporation”) și primul film în care unul din rolurile principale este in-

terpretat de un actor străin. Ca interpreți suedezi în distribuție se remarcă Bibi Andersson (la al zecelea film bergmanian) și Max von Sydow (la al unsprezecelea). Vedeta străină este Elliot Gould. Alegerea lui a fost dictată de scenariu, care descrie imixtiunea întîmplătoare a unui „venetic” ciudat în mediul standard al unei familii suedeze din „clasa mijlocie”.

Echipa lui Bergman utilizează întotdeauna același studiu micuț, „Filmtechnik”, din orașelul Solna de lângă Stockholm. În hol poate fi văzută o copie după un contract care prevede 600 de dolari pentru un film, contract semnat în 1923 de Greta Gustafsson. Contractul este încadrat de fotografiile actriței, devenită mai tîrziu celebră sub numele de Greta Garbo. De pe peretele de vizavi zîmbește vizitatorilor o altă „stea” suedeză, Ingrid Bergman. Mai încolo, pe coridor se face o ușă albă pe care scrie „Ingmar Bergman” și care dă într-o cameră destul de mică, cu un pat și un dulap în perete tixit cu cărți despre muzică.

În întreg studioul se lucrează intens. Activitatea se desfășoară calm și cu pricepere, deși ritmul nu se încetinește nici o clipă.

Îndatoririle echipei de filmare nu sînt fixe. Asistenta lui Bergman, Katinka Farago, se ocupă de exemplu și de alegerea interpreților, organizează probele cu actorii, iar uneori îndeplinește chiar funcția de regizor secund. Așa s-a întîmplat în timpul turnării „Contactului”, cînd Bergman, care nu acceptă nici în ruptul capului să filmeze în altă parte decît în Suedia, a trimis-o pe Katinka la Londra, unde trebuiau realizate cîteva episoade.

Bergman vine la studio la ora 8 fix, iar la 8,30 începe filmarea. La 11,30 se face o pauză de o oră pentru masă, iar la 12,30 fix bufetul se închide. Lucrul continuă pînă la ora 15, cînd are loc obișnuitul ritual bergmanian al ceaiului care durează jumătate de oră și la care sînt invitați actorii și, pe rînd, personalul tehnic. La ora 16,30 lucrul încetează.

Bergman dă rareori dispoziții directe; de obicei el se mărginește să arate numai cam ce ar vrea să vadă în cadru. Înainte de începerea unui nou film, cei optsprezece prieteni se adună timp de cîteva zile în jurul unei mese dreptunghiulare. („Asta îmi aminteste întotdeauna de „Cina cea de taină”, mărturisește Bibi Andersson). În ajunul comenzii „Motor”! ei pleacă la studio, unde Katinka le citește scenariul.

Scenariul „Contactului” are numai 56 de pagini și, ca toate scenariile lui Bergman, e scris de mînă, cu o caligrafie rotundă, ordonată, dar foarte măruntă și absolut indescifrabilă.

De obicei străinii nu sînt admiși în studio, dar cum unul din episoadele „Contactului” a fost filmat pe străzile orașului Visby, am avut ocazia să-l abordez pe Bergman în pauză. Discuția a pornit de la extraordinarele raporturi de bună înțelegere dintre regizor și echipă. „Nu-mi pot imagina cum aș putea lucra fără ei. Fără ei aș fi ca un muzicant fără instrument”. Comparațiile muzicale au revenit de altfel adesea în discuția noastră. „Nici o formă de artă n-are atîtea legături cu filmul, ca muzica. Filmul este în primul rînd ritm”.

Era frig, filmările se apropiau de sfîrșit. Bergman era într-o dispoziție excelentă. „Poate să pară naiv, dar eu toate că lucrez în cinematografie de 28 sau 29 de ani încerc în fiecare dimineață același elan”.

Ingmar Bergman a spus odată: „Fiecare film al meu este ultimul”. Și n-a trădat niciodată această atitudine. „Pentru mine esențial e contactul cu oamenii, cu viața. Nu-mi închipui cum se poate fugi de viață în artă. O asemenea fugă ar fi moartea creației. N-ai voie să pierzi contactul cu sursele care o alimentează”.

(După „Za rubejom”)

ISTORIA ȘTIINȚEI

Itinerarele civilizației

Afirmația că istoria științei este studiul trecutului acestui important domeniu de activitate umană a devenit, fără îndoială, un loc comun. De altfel este limpede pentru oricine că numai cunoscând, cât mai complet cu putință, itinerarele progresului științific de la origini și pînă astăzi, se pot pune în lumină, cu cei mai siguri sorturi de izbîndă, legile dezvoltării științei. Dar acest aspect nu include decît o jumătate din drumul care trebuie străbătut. Studiul istoriei cunoștințelor științifice este necesar în primul rînd spre a înțelege mai bine fenomenele care hotărăsc dezvoltarea științei astăzi, dar și ziua ei de miine.

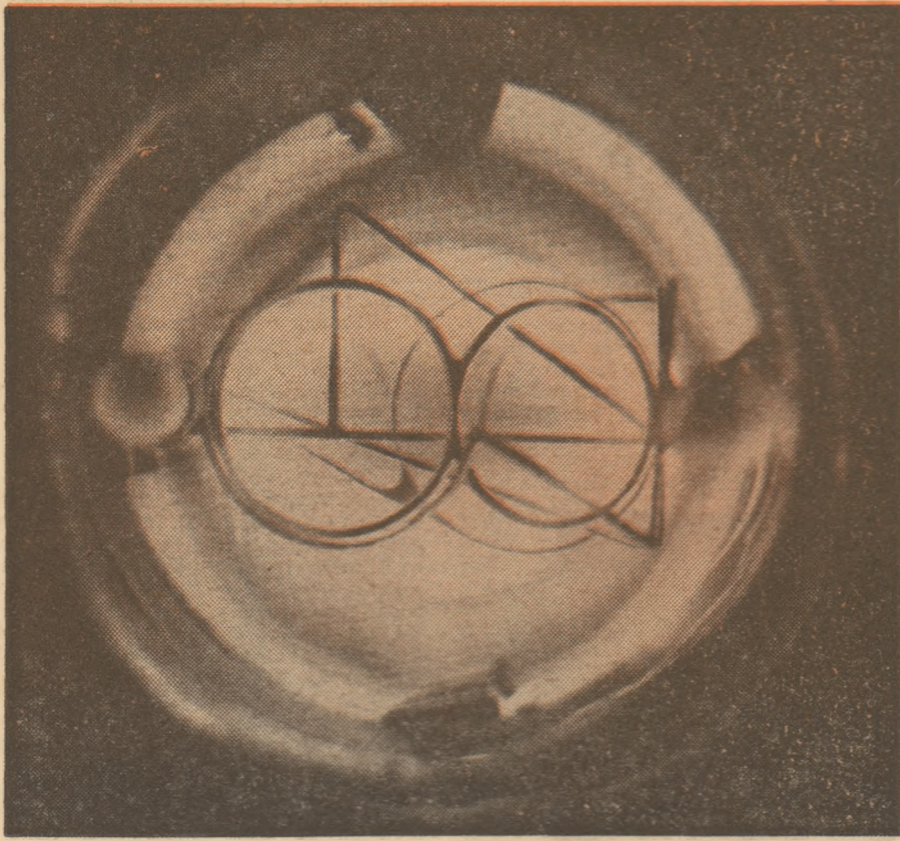
În tot cursul istoriei, progresul științei a fost întotdeauna legat de condițiile sociale și economice ale evoluției societății. Izvorul și forța motrică a științei a fost satisfacerea nevoilor producției, activității materiale a omului. Știința urma timid practica, fără a încerca să se situeze în fruntea progresului tehnic.

În ultimul secol, însă, știința nu mai reglementează doar aspecte li-

ții, ale eredității și evoluției. Nu mai este desigur departe vremea cînd biologii vor găsi soluția care va permite comandarea fenomenelor vitale și modificarea, în sensul dorit, a regnurilor animal și vegetal, ceea ce va deschide perspective fără precedent în lupta împotriva maladiilor și a foametei de pe glob.

Înfăptuirile ciberneticii au, pe de altă parte, o importanță extraordinară pentru progresul direcțiilor principale ale științelor naturii și, în genere, pentru progresul tehnicii și științei. Nici o țară nu-și mai poate dezvolta astăzi cu succes economia și știința fără a dispune de o tehnică electronică, fără ordinatoare pentru gestiune și fără informatică.

Înriurirea științei se face puternic simțită și în rezolvarea problemelor dezvoltării energeticii, și mai cu seamă a energeticii nucleare, în noile metode de transformare a energiei termice în energie electrică, în cercetările asupra fizicii corpurilor solide—indisolubil legată de descoperirea a noi materiale necesare tehnicii și industriei. De aceea

Ochiul electronic

mitate, particulare ale producției, ei își asumă misiunea de a furniza producției uneltele cele mai perfecționate, iar mai cu seamă în ultimele decenii ea se dezvoltă într-un ritm realment impetuos. Energia nucleului atomic, mașinile cibernetice, laserul, semiconductoarele, motorul cu reacție și multe alte creații ale gândirii științifice moderne au fost puse în serviciul omului în a doua jumătate a secolului XX.

Știința se situează astfel în fruntea progresului tehnic, contribuie la crearea unor tehnici noi. Prin însăși natura și tradițiile ei, ea privește către viitor, determină în măsură tot mai mare progresul tehnicii, ceea ce în mod logic a dus la sporirea rolului științei și al savanților în societatea modernă. Mai mult, știința devine ea însăși o forță de producție.

În aceste împrejurări este, evident, extrem de important de organizat și de planificat din ce în ce mai bine știința, de prevăzut viitorul ei apropiat și chiar viitorul ei mai mult sau mai puțin depărtat.

Acest lucru este cu atât mai mult posibil, cu cât, deși descoperiri științifice se produc și acolo unde ele sînt mai puțin așteptate, nu este totuși deloc hazardat să afirmăm că cele mai mari răsturnări în concepțiile noastre despre materie ne făgăduiesc ramuri ca : astrofizica, fizica particulelor elementare și biologia.

Specialiștii în materie sînt, de pildă, convinși că cercetările în domeniul particulelor elementare vor fi încununată pînă la urmă de o adevărată revoluție în concepțiile de pînă acum asupra structurii materiei, o revoluție comparată cu apariția teoriei relativității sau a mecanicii cuantice.

De asemenea este tot mai evident că și biologia se află în pragul unor mari revelații asupra mecanismelor vie-

chiar și în țările capitaliste sînt acum luate măsuri de dirijare a științei, se fixează direcțiile principale de dezvoltare, spre care se îndreaptă și mijloacele materiale cele mai importante.

Toate acestea explică interesul cu care a fost primit în cercurile științifice din toată lumea cel de-al XIII-lea Congres internațional de istorie a științei, ținut zilele trecute la Moscova cu participarea a 1500 de savanți din 40 de țări. Lucrările sale s-au desfășurat în cadrul a două ședințe plenare și al unui număr de colocvii și ședințe pe secțiuni.

În cele 12 colocvii au fost dezbătute subiecte ca ; știința științei și istoria științei, utilizarea noilor tehnici în țările aflate în curs de dezvoltare ; teoria evoluționistă și genetica ; căile de dezvoltare a analizei funcțio-

Desen de I. Cerepanov

nale, geneza și evoluția fizicii relativiste și cuantice etc. În sfîrșit, în cadrul congresului au avut loc și trei simpozioane, consacrate unor mari aniversări științifice : centenarul nașterii fizicianului britanic E. Rutherford, întemeietorul teoriei atomice, împlinirea a 75 de ani de la formularea teoriei radioactivității și a 400 de ani de la nașterea astronomului J. Kepler. Este, firește, încă prea devreme spre a face judecăți de valoare asupra nouăților aduse de diversele rapoarte prezentate, dar de pe acum se poate afirma că cel de-al XIII-lea Congres internațional de istorie a științelor a fost realmente un eveniment științific.

MICROBIOLOGIE

Microbii, sursă de proteine

Metodele tradiționale de obținere a proteinelor — adică dezvoltarea legumiculturii, zootehniei, pescuitului, utilizarea „darurilor mării” — sînt cunoscute de milenii. În ultima vreme este, însă, tot mai evident că resursele naturale sînt insuficiente pentru satisfacerea unor nevoi mereu crescînde. Ca atare, sînt necesare noi resurse de substanță proteică, îndeosebi pentru nevoile agriculturii, e nevoie de o materie primă ieftină pentru obținerea proteinelor și de procedee rentabile de fabricare a lor. La aceste exigențe răspund în momentul de față microorganismele.

Sinteza microbiologică a proteinelor capătă, de aceea, o însemnătate primordială. Un institut din Moscova studiază, de pildă, de mai mulți ani posibilitatea obținerii de proteine din materii prime nealimentare. Rezultatele dobîndite sînt promițătoare. Omul a aflat astfel în microbi, despre care se știe că sînt uimitor de „productivi” și nepretențioși la „mîncare”, un prețios auxiliar. Într-adevăr, deși celula microbiană este foarte mică, ea poate prelucra în 24 de ore o masă de substanțe de 40 de ori mai mare decît propria ei greutate. Încît cantitatea totală de masă biologică sintetizată de miliarde de celule crește literalmente cu viteză cosmică.

Dar procese de producție eficiente bazate pe activitatea vitală a microorganismelor pot fi realizate numai dacă se lucrează cu specii de drojdii active bine selecționate și tehnologii care țin seama de natura fiziologică a metabolismului fiecărui organism utilizat.

Organismele unicelulare de la care se pornește trebuie să aibă de aceea o mare cantitate de aminoacizi și substanțe biologice active. Numai atunci se va putea spune și despre masa biologică obținută că este un produs cu valoare deplină. Căci calitatea produsului depinde în mare măsură de mediul nutritiv în care trăiesc și se înmulțesc microorganismele. Cercetările specialiștilor au fost îndreptate, de aceea, spre selecționarea unor culturi de drojdii corespunzătoare cu mediul nutritiv și înlocuirea hidraților de carbon (din melașă de sfeclă și trestie) cu hidrocarburi.

Hrana microbilor este extrem de variată. Ea poate fi alcătuită din diverse produse petroliere ca : parafine, motorină și chiar gaz metan. Aparent, acest „meniu” ar fi necomestibil. Dar s-a constatat că microorganismele devorează cu plăcere și țîței brut. Consumînd astfel de produse, celulele drojdiilor suferă modificări biochimice specifice, care le îngăduie să crească fără conținere și să se înmulțească.

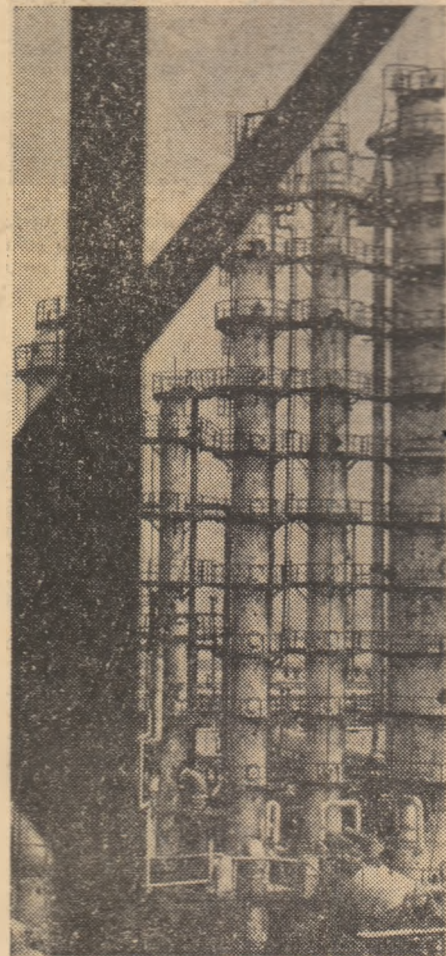
Așadar, drojdiile acumulează adevărate „rezerve” de substanțe proteice și

Știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

alte substanțe de importanță vitală pentru om mai repede decît majoritatea plantelor și animalelor. Iar „productivitatea” lor este uluitoare. Bacteriile și drojdiile crescute pe hidrocarburi din petrol își dublează greutatea de 500 de ori mai repede decît plantele (soia, de pildă, și-o dublează în una-două săptămîni) și de o mie-cinci mii de ori mai repede decît animalele și păsările (cornutele mari — în două pînă la patru luni, iar puii — în două pînă la patru săptămîni).

În plus, drojdiile crescute pe produse petroliere au față de alte microorganisme unicelulare o sumedenie de calitate : un conținut sporit de lizină — necesară pentru sinteza proteinelor în organismul uman și al animalelor ; alcătuiesc un mediu acid, din care cauză cultura lor este mai puțin expusă la infecția cu microflora străină ; se separă ușor de mediul în care au crescut etc. În sfîrșit, viteza de creștere și înmulțire a microorganismelor permite să

Cine ar fi crezut ? Rafinările de petrol, sursă de materie primă pentru fabricarea substanțelor proteice!

se obțină în tot cursul anului, la fiecare 15-20 de minute, cite 500 kilograme de drojdii.

Industria proteinelor alimentare și furajere din produse petroliere este foarte rentabilă. Fabricile de proteine nu au nevoie de suprafețe prea întinse, iar procesul de producție nu depinde de amplasarea geografică a întreprinderilor, de factorii de sol, climă etc. Dar și în privința conținutului de proteine, de aminoacizi indispensabili, de vitamine, lipide și alte substanțe biologice active, drojdiile furajere nu sînt deloc mai prejos decît obișnuitele produse proteice de origine animală. În fine, masa biologică obținută din drojdii este

tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica
 tehnica tehnica tehnica

absolut inofensivă pentru animale, iar produsele furnizate de animalele care o consumă nu au mirosuri străine.

Specialiști din diverse țări au făcut nenumărate experiențe pentru a stabili eficacitatea proteinelor obținute cu ajutorul microbilor. Și au aflat că cu un adaus infim de asemenea proteine, în 24 de ore se înregistrează la porci, de pildă, un plus de greutate de 16-18 ori mai mare decât fără acest adaus. În crescătoriile de viței, o sută de kilograme de drojzii înlocuiesc 200-300 de litri de lapte. Și exemplele ar putea continua.

În ultimii zece ani sinteza microbiologică a jucat de aceea un rol de primă importanță în soluționarea problemei obținerii de albumină alimentară și furajeră. În U.R.S.S. a luat ființă chiar o nouă ramură industrială, industria microbiologică. Un institut de specialitate a elaborat tehnologia de obținere a albuminei din parafine lichide purificate, iar în 1968 a început să funcționeze prima uzină de proteine din produse petroliere cu o capacitate anuală de 12.000 de tone. Raportată la porțiunile întregii țări, cifra nu este, firește, prea mare. Dar ea constituie un început care promite.

CHIMIE

Argumente pro și contra gătitului

De ce gătim alimentele înainte de a le consuma? Pentru a le face mai gustoase — este primul răspuns logic care ne vine în minte. În realitate lucrurile stau numai pe jumătate așa, căci există și motive mult mai importante pentru care această metodă este utilizată de vreo 400.000 de ani încoace.

Pregătirea alimentelor la foc exercită efecte favorabile asupra substanțelor nutritive, care sînt de fapt niște compuși chimici conținuți în „materii prime”. Ea le modifică în diverse feluri, după produsele aflate în fiecare aliment, permițînd organismului nostru să le utilizeze cu maximum de randament.

Din familia hidraților de carbon, glucoza ca atare este digerată ușor. Dar polizaharidele — forme complexe de zaharuri din care face parte și amidonul — sînt indisolubile în alimentele crude și greu de asimilat pentru organism. Gătitul desface acești compuși într-o formă mai simplă care poate fi „prelucrată” în tubul digestiv.

Grăsimile sînt digerate destul de ușor și gătitul nu le influențează aproape deloc. Valoarea lor nutritivă scade, însă, dacă sînt ținute prea mult pe foc; în aceste condiții, grăsimile sfîrșesc prin a-și pierde atomii de oxigen și de hidrogen, transformîndu-se în reziduuri de cărbune. Importanța lor se vedește îndeosebi atunci cînd servesc la prepararea altor alimente, cărora le furnizează vitamine, făcîndu-le astfel mai hrănitoare. De exemplu, ouăle pregătite sub formă de ochiuri în unt se îmbogățesc cu vitaminele A, D și E și cu substanțele numite trigliceride. Zar-

zavaturile fierte sau prăjite în uleiuri vegetale primesc vitamina E și acid linoleic. În plus, grăsimile suplimentează alimentele cu calorii.

Pentru alimentele care conțin multe proteine — cum sînt carnea, mazărea, fasolea — gătitul este indispensabil. În afară de faptul că le face mai gustoase, le înmoaie, ceea ce permite sucurilor digestive să acționeze cu maximum de eficiență asupra lor. În plus, în cele mai multe cazuri prepararea alimentelor la cald are și un avantaj: împiedică stricarea lor. Căldura distruge enzimele, compușii organici complecși care accelerează reacțiile chimice de descompunere declanșate de mînuirea alimentelor. Bacteriile, mucegaiul și drojdia sînt microorganisme care conțin și ele enzime ce pot provoca descompunerea, deci alterarea alimentelor. Dar majoritatea microorganismelor nu rezistă la căldură și mor, astfel încît alimentele gătite pot fi păstrate mult mai mult timp decât cele crude.

Și totuși, prepararea alimentelor la cald are și un dezavantaj. În timp ce unele substanțe nutritive beneficiază de pe urma acestui proces, mineralele și vitaminele au mai degrabă de pierdut decât de cîștigat. Ultimele două categorii de substanțe pot fi folosite de organism chiar așa cum se află în alimentele crude, nepreparate. În schimb, fierberea alimentelor în apă provoacă dizolvarea mineralelor și vitaminelor care rămîn în oală, de unde nu mai pot exercita nici o acțiune hrănitoare asupra organismului nostru.

EXPEDIȚII

Polul inaccesibilității, în sfîrșit, accesibil

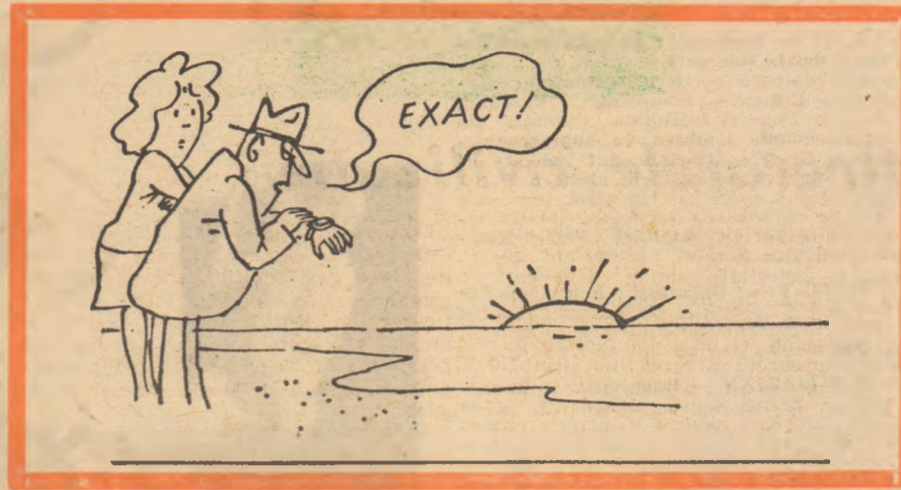
Acum 30 de ani, la 11 mai 1941, pe aeroportul central al Moscovei ateriza avionul de transport cvadrimotor „N-169” care venea de la „Polul inaccesibilității relative”. Această expediție a marcat o importantă etapă în programul de explorare a regiunilor inaccesibile ale Arcticii. Ea a continuat activitatea primei expediții aeriene sovietice la Polul Nord și a primei stații științifice în derivă „Polul Nord-1” din anii 1937—1938.

Inițiativa organizării investigațiilor aeriene a avut-o academicianul Otto Šmidt care, în 1937, a scris că „observatoarele zburătoare” ar putea rămîne cîteva zile pe un ghețar, la „Polul inaccesibilității relative”, de pildă, după care se-ar deplasa și în alte zone, obținînd astfel treptat o imagine a întregii Arcticii. Dar de ce s-a gîndit O. Šmidt tocmai la „Polul inaccesibilității relative”? Această regiune din Oceanul Înghețat de Nord se află la nord de Peninsula Ciukotka și are centrul situat la 83 grade și 40 de minute

Una din cele 23 de stații polare — „S. P.-18”

latitudine nordică și 170 grade longitudine vestică. Este, prin urmare, departe de țărîmul nordic al Europei, Asiei și Americii de Sud, de marile arhipelaguri și de insulele arctice și de aceea

foarte greu accesibilă. De aici i se și trage probabil numele.

Acum treizeci de ani această vastă regiune a bazinului Arcticii era o imensă „pată albă” pe harta geografică a Terrei. Dar studiul fenomenelor meteorologice, hidrologice și geofizice din zona „inaccesibilității relative” este foarte important pentru prognoza timpului și deriva ghețarilor în mările Arcticii, pentru descoperirea sistemului de curenți din acest bazin și cunoașterea particularităților magnetismului terestru și ionosferei.

Programul științific al expediției aeriene din 1941 a fost elaborat de Institutul de cercetări pentru Arctica și Antarctica. Un avion greu de transport al aviației polare a fost utilat ca „observator zburător”. Expediția a decolat din Moscova la 5 martie și a urmat ruta Amderma, Capul Speranței, apoi insula Rudolf, capul Celiuskin, insula Kotelnii, iar la 20 martie a aterizat pe insula Vranghel. În cursul lunii aprilie membrii expediției au zburat de trei ori pînă la „Polul inaccesibilității relative”, depărtîndu-se de fiecare dată cu peste 1000 de kilometri de insula Vranghel. Dacă ne amintim de stadiul de atunci al tehnicii aviatice ne dăm ușor seama cît de îndrăznețe și de primejdioase erau aceste zboruri. Cu atît mai mult cu cît alegerea ghețarilor și aterizarea unui avion atît de greu reclamau multă experiență și îndemnare și presupuneau un imens risc. Pretutîndeni unde a aterizat, expediția a lucrat cîte 5—6 zile.

„Laboratorul zburător” era utilat cu aparatură pentru observații meteorologice, gravimetrice etc., avea un dispozitiv cu care cobora aparate la diverse adîncimi, putea lua probe de apă și efectua măsurători în adîncurile oceanului. De pe cîmpurile de gheață expediția transmitea fără întrerupere, spre insula Vranghel, informații despre starea timpului și alte date. Expediția a înscris astfel un important capitol în istoria cercetărilor polare.

De atunci au trecut 30 de ani. Pe hărțile moderne ale Oceanului Înghețat de Nord bazinul arctic este brăzdat de traseele derivatei celor peste douăzeci de stații „Polul Nord” și de sute de puncte unde acționează „observatoare zburătoare”. Amploarea cercetărilor care se fac azi în această regiune este cel mai bine caracterizată de obiectivele ultimei expediții polare, „Polul Nord-23”, care prevăd continuarea studiului fenomenelor hidrometeorologice înregis-

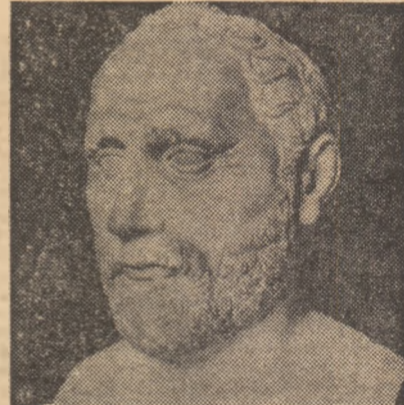
trate la latitudinile cele mai nordice ale Arcticii. Grupurile de cercetători vor acoperi vasta zonă dintre Țara lui Franz Joseph și Strimtoarea Bering și vor efectua ridicări oceanografice în 55

de puncte. Ele vor monta, pe ghețarii în derivă, 20 de stații radiometeorologice ce vor transmite automat informații despre vreme și deplasarea cîmpurilor de gheață.

ORTOFONIE

Cum a devenit Demostene orator?

Confruntarea datelor medicale și a celor istorice duc uneori la elucidarea unor episoade nelămurite sau controversate din ziua de ieri a omenirii. Așa se face că abia în ultimii ani s-a putut înțelege că Alexandru cel Mare a murit de friguri sau că mai mulți regi englezi

au suferit de porfirie. În sfîrșit, acum s-a aflat — cum arată o cunoscută publicație științifică — și cum a putut deveni Demostene un mare orator.

Conform tradiției, el și-a dobîndit elocința care l-a făcut celebru exersînd în timp ce ținea în gură niște pietricele. Această aserțiune a fost recent contrazisă de un cercetător care a afirmat că, departe de a spori elocința, ținerea unor pietricele în gură o îngreunează. Studiînd un bust al lui Demostene, păstrat la British Museum, cercetătorul a-mintit socotește că oratorul ar fi suferit de bot-de-iepure, asociat cu o despicătură a palatului. Spre a acoperi această crăpătură, Demostene își plasa în gură o singură piatră, nu mai multe.

Binecunoscuta publicație „Presse Medicale” exprimă, însă, un alt punct de vedere. Un articol apărut într-unul din ultimele numere afirmă, mai întîi, că tulburările vocale pricinuite de o fantă palatină n-ar fi putut fi corectate atît de ușor. Pe de altă parte examenul busturilor oratorului (vezi și fotografia noastră) n-ar releva nici un indiciu de bot-de-iepure, ci numai urme de redresare (corectare a unei diformități). Așa încît cauzele dificultăților de elocuțiune ale lui Demostene ar trebui căutate în altă parte. Anume, în paginile consacrate oratorului de către Plutarh. După cum a scris acesta, Demostene avea o voce slabă, limba „grasă” și respirația scurtă. Aceste tulburări nu sînt însă pricinuite de o fantă palatină — constată „Presse Medicale” — ci denotă numai dificultăți de articulare și, mai ales, de elocuțiune și dicțiune, pricinuite de musculatura facială.

Demostene a izbutit să se dezbrace atît de unele, cît și de celelalte; de defectele de articulare a cuvîntelor prin reducare, introducînd efectiv în gură pietricele și vorbind în fața unei oglinzi; iar de tulburările de elocuțiune și dicțiune grație sfaturilor unui actor, pe nume Satyrus.

Toate acestea îl pun însă pe Demostene într-o postură inedită: de pionier al ortofoniei, adică al metodelor menite să contribuie la o pronunție corectă.

Poșta medicului

A. G. — București : În arterita obliterantă (boala Buerger), în afara medicației vasodilatatoare periferice (Tolazolin, Hydergin, Butedrin, Complamin, Vasculat, Padutin Depot), rezultate durabile de simpatetomie lombară cu suprarenalectomie. Grefele arteriale sînt indicate atunci cînd arteriogramele arată blocarea localizată a unui vas. În acest sens este bine să vă adresați serviciului de chirurgie vasculară al spitalului „Vasile Roașă” din București.

TRIFU V. — București : Regretăm, dar farmaciștii consultați de noi nu au putut „descifra” semnificațiile terminologiei farmacologice din secolul al XVI-lea.

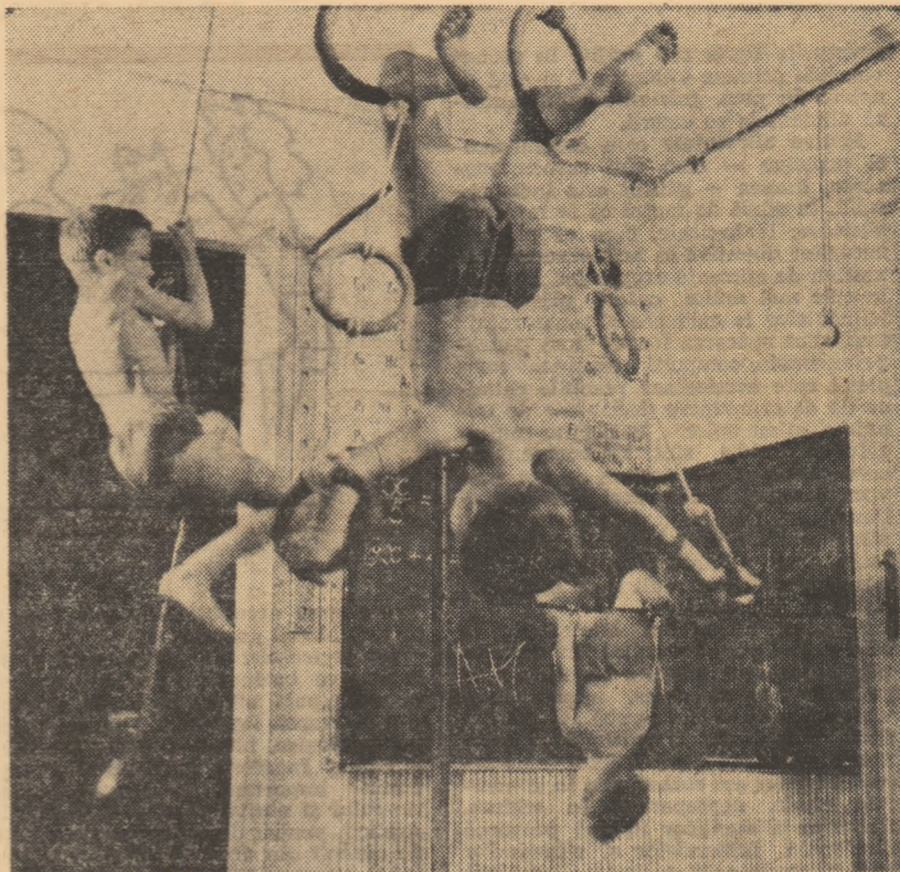
P. I. MARIAN — București : 1) În serviciile dermatologice clinice. 2) Citeva date fiziologice pentru a înlătura confuzia conținută în întrebarea dv. Testiculele sînt glande endocrine care produc permanent hormoni ce se varsă în sînge, avînd un rol important în funcțiile vitale ale organismului. Dar, în același timp, ele sînt și producătoarele spermatozoizilor care, laolaltă cu alte secreții produse de veziculele seminale, prosoată, glandele Cowper și de inșei testicule formează lichidul spermatic. 3) Uretrita posterioară cronică întreținută de strictură uretrală este o cauză frecventă de epididimite repetate și de prostatite acute sau cronice. Această leziune, care micșorează calibrul uretrei, reprezentînd un obstacol în evacuarea vezicii și un factor de stază care favorizează infecția în căile urinare, poate influența astfel negativ și acupura funcționării glandelor sexuale.

B. T. — Brașov : 1) În hiperhidroza palmelor (transpirație excesivă) un rol cert îl joacă predispoziția constituțională, la care se pot asocia tulburări neurovegetative (simpaticotonie). Ca tratament general : Bergonal 3 drajeuri/zi, administrate în timpul sînu după mese în cure de 15—20 zile, care se pot repeta după 7 zile. De asemenea Clordelazin, drajeuri a 25 mg cite 2/zi. Local, badijonări cu : Rp. Acid salicilic 1 g, mentol 1 g, formaldehidă 5 g, alcool camforat ad 100 g. După badijonare, se vor face pudraje cu : Rp. Acid salicilic 1 g, acid boric 2 g, talc 97 g. În formele rebele la tratamentele medicamentoase, se recurge la radioterapie sau la gangliectomie simpatică. 2) În seboreea feței, după spălarea tenului cu laptele pentru ten gras „Farmec”, badijonări, conform prospectului, cu loțiunile Juvenal sau Seborol. 3) Împotriva comedoanelor (puncte negre) o baie de abur a feței la două săptămîni, după care urmează extragerea punctelor negre înmuiate, cu ajutorul a două bucăți mici de tifon, cu care învelii degetele arătătoare, storcînd — fără a apăsa — pînă observați că iese micul chist de sebum. 4) Trebuie controlat de un dermatolog dacă friabilitatea unghiilor nu se datorește unei ciupercei, în care caz tratamentul constă în administrarea sub formă de pomadă și pe cale bucală de Griseofulvin M 4 cpr./zi în 4 prize.

Z. A. — București ; M. POPESCU — București ; C. L. ZĂCRJEVSCHI — Com. Scaorța, jud. Gorj : Spondiloză lombară este un reumatism cronic al coloanei vertebrale constînd în apariția unor formațiuni osoase care, radiografic, apar sub formă de coți sau „ciocuri de papagal” și sînt numite cu un termen medical osteofite. Prin evoluția bolii, între corpurile vertebrelor se instalează adevărate punți osoase, care duc la o anchiloză a coloanei vertebrale. Semnele clinice sînt caracterizate prin dureri lombare, nevralgii intercostale cu iradiere în membrele inferioare și rigiditate a coloanei vertebrale. Tratamentul complex medicamentos (Fenilbutazonă, Alindor, Cloroxazon, infiltrații cu Xilină asociată cu hidrocortizon etc.), balneofizioterapie (electroionizări, curenți diadinamici, ultrasunete, galvanizări, magnetodiflux, impachetări cu parafină, cu nămol, ape minerale iodurate și sulfuroase de tip Govora, Herculane, Olănești, Căciulata, Pucioasa, Strunga) și ortopedic (elongații vertebrale, masaj regional, gimnastică medicală) se face sub continuă supraveghere a unui specialist ortoped și este, în general, de lungă durată, cu ameliorări, dar fără vindecări radicale.

RADU Z. — București : După părerea noastră nu poate fi vorba de un gigantism ; un examen radiologic al schelei turcești și dozarea hormonilor gonadotropi în urină ar arăta cel mai bine dacă rapidă creștere staturală se datorește unei tulburări hipofizare. În orice caz vă recomandăm să evitați excesele alimentare, îndeosebi cele protidice și vitaminice. Dacă creșterea în înălțime continuă, veți face, sub control medical, un tratament cu testosteron retard (Testolent), o fio. la 20—30 zile sau cu 25 mg propionat de testosteron, de 3 ori pe săptămîină, pînă ce veți obține închiderea cartilajelor de creștere.

C.C. — Craiova : Acondroplazia este o malformație osoasă cu caracter ereditar și familial, defectul genetic constînd într-o oprire a proliferării celulelor la nivelul cartilajului de creștere. Semnul principal constă în faptul că, deși trunchiul este aproape normal, membrele inferioare și cele superioare sînt foarte scurte (micromelie). Mîinile sînt, de asemenea, mici, cu degetele avînd toate o lungime aproape egală, divergente la extremități, încît realizează aspectul de mină în trident. Craniul are un volum mărit în contrast cu restul corpului. Boala și tulburările ei secundare (nas scurt și gros, cu aspect de nas în șă ; prognatismul maxilarului inferior și dențiția cariată) nu comportă nici un fel de tratament.

Sportul are întotdeauna efecte reconfortante după eforturile cerute de învățătură

DE VORBĂ CU PĂRINȚII

Nu-i scutiți pe școlari de gimnastică!

Mai există încă părinți care consideră gimnastica și cultura fizică ca o „dexteritate”, un fel de recreație mai mult sau mai puțin inutilă. În realitate, cultura fizică constituie o parte componentă, de o excepțională importanță a educației copilului școlar.

Ridicînd această problemă admitem că gimnastica și cultura fizică școlară prezintă în anumite cazuri și contraindicații reale. Unele infirmități traumatiche trecătoare — fracturi, luxații, entorse — sînt necompatibile temporar cu practicarea exercițiilor fizice în școală și în afara școlii. Există și boli care prin natura lor necesită scutiri definitive ori de lungă durată. În acest caz se află bolile de inimă, cînd s-au constatat leziuni cardiace, cardiopatiile congenitale cu malformații, unde se interzice orice fel de efort fizic. Există însă și unele așa-zise tulburări cardiace care nu reclamă scutiri medicale de gimnastică. Copiii respectivi sînt privați de orice activitate fizică pentru că la ascultație s-a perceput un ușor suflu cardiac, ce poate fi foarte bine și o anomalie organică fără vreă leziune sau malformație la bază ! În asemenea cazuri, destul de numeroase, a elibera certificate de scutire înseamnă a transforma copilul într-un infirm moral și social, împiedicîndu-l „să facă mișcare” atunci cînd i se creează această posibilitate.

Tot așa, în majoritatea afecțiunilor respiratorii (cu excepția, firește, a proceselor tuberculoase de dată recentă !) este de dorit ca școlarii să facă gimnastică ; nici astmaticii, nici bronșiticii, nici cei suferinzi de guturaie alergice cu caracter cronic nu trebuie scutiți !

Bolile cronice, cum este diabetul, nu prezintă contraindicații pentru cultura fizică ; dimpotrivă, gimnastica nu poate să facă decît bine, la fel ca și în multe cazuri de boli de rinichi cronice. Nu există nici un motiv obiectiv de a scuti la infinit de gimnastică niște copii care au avut cîndva o glomerulonefrită streptococică, chiar dacă după șase luni mai persistă o ușoară hematurie (sînge în urină). Practicarea culturii fizice în școală poate fi autorizată medical și copiilor care au fost bolnavi de hepatită epidemică, la un interval de două luni după reluarea activității școlare. Numai în insuficiențele hepatice cronice, sechele ale hepatitelor virale, aceste scutiri pot fi prelungite nedefinit.

Mai mult, părinții trebuie să combată cu toată tăria prostul obicei ca în preajma examenelor de admitere, a bachelareatului sau a încheierii anului de învățămînt școlar, care coincid cu

anotimpul cel mai prielnic pentru gimnastică și sport, să se solicite medicilor scutiri pentru a crea astfel cit mai multe „ferestre” școlarii care atunci și-au găsit să învețe ! Atît părinții cit și copiii trebuie să fie convinși că pentru a munci mai cu spor, pentru a învăța mai bine e nevoie și de o activitate fizică.

Unul din motivele frecvent invocate de părinții care cer certificate medicale de scutire este acela că copilului lor „nu-i place gimnastica”. Acest argument trebuie analizat cu toată sinceritatea și atunci, de la caz la caz, poate că e mai bine să scutim copilul de o activitate care, în loc să-l reconforteze, să-l pasioneze, constituie pentru el o corvoadă oboșitoare. Aceasta mai poate să însemne și că lecția de gimnastică și cultura fizică nu este organizată cum trebuie, în așa fel ca să atragă copiii și adolescenții. Altele, repulsiu ține însă de particularitățile psihofiziologice ale copilului, care rămîn a fi observate cu grijă de către părinți, pentru a găsi apoi mijloacele cele mai adecvate să deștepte în copil, puțin cite puțin, interesul și dragostea pentru cultura fizică, pentru sport.

Căci trebuie să înțelegem cu toții că educația fizică dezvoltă nu numai autocontrolul mișcărilor și, în mod mai general, al întregului lor corp, dar și încrederea în sine, spiritul de echipă, simțul efortului.

Medicus

TERAPEUTICĂ

Hipertensiunea endocrină

În timp ce cunoștințele noastre asupra cauzelor și patogeniei celor mai frecvente boli hipertensive — în primul rînd hipertensiunea esențială și majoritatea hipertensiunilor renale — sînt încă destul de sumare, mecanismele fiziopatologice ale hipertensiunii endocrine sînt astăzi definitiv elucidate. În același timp, hipertensiunea endocrină cedează aproape fără excepție la tratamentul cauzal — constînd în intervenția chirurgicală — ceea ce nu este posibil încă la alte forme de hipertensiune.

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap e
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap e

În mod practic, hipertensiunea endocrină se datorește, în marea majoritate a cazurilor, unei afecțiuni a glandelor suprarenale. Acestea servesc exclusiv secreției interne și sînt constituite din două formațiuni deosebite din punct de vedere morfologic : medulosuprarenala și corticosuprarenala. Secreția internă a medulosuprarenalei constă dintr-un amestec de hormoni strîns înrudiți biologic, și anume din 25 la sută noradrenalină și 75 la sută adrenalină. Cei doi hormoni desfășoară în organism acțiuni diferite. Noradrenalina, cu acțiuni aproape pur vasoconstrictoare, constituie un factor important pentru menținerea tonicității vaselor. În cazul cînd este în exces, apare o hipertensiune de rezistență ca urmare a îngustării vaselor periferice.

Dimpotrivă, în doze fiziologice, adrenalina nu prezintă aproape nici un efect asupra circulației singelui. Efectele sale principale constau în stimularea generală a metabolismului, cu hiperglicemie, creșterea temperaturii corporale și excitarea sistemului nervos central.

Stări patologice cu o hiperfuncție a medulosuprarenalei se constată în tumorile țesutului medulosuprarenal, mai ales în feocromocitom. Afecțiune destul de severă, dar care poate fi vindecată prin extirparea chirurgicală la timp a tumorii, feocromocitomul poate fi suspectat (și diagnosticat) ori de cîte ori există o hipertensiune de lungă durată și care nu cedează la nici un hipotensiv uzual. La acest simptom cardinal se adaugă alte semne subiective și obiective ca neliniște, anxietate, senzații durerose de angină pectorală, transpirații și palpitații, paloarea feței, tulburări de vedere, amețeală, grețuri, vărsături, modificări ale electrocardiogramei.

În anumite condiții, necunoscută încă, hormonii corticosuprarenalei — corticosteroidii androgeni, glicocorticoidii și mineralocorticoidii — pot provoca și ei creșterea tensiunii arteriale. Cea mai frecventă afecțiune este sindromul Cushing cu hipertensiune datorat unei tumori a corticosuprarenalei (adenom benign). Semnele bolii sînt tipice : bolnavi care inițial nu prezentau nici un simptom se dezvoltă destul de rapid hipertensiune, obezitate „cu fața de lună plină”, vergeturi roșii, diabet zaharat, poliglobulie și osteoporoză. Ca și în feocromocitom, în sindromul Cushing tratamentul medicamentos nu dă de obicei rezultate, singura soluție rămînd tot intervenția chirurgicală. Prin eliminarea tumorii, semnele mai sus descrise dispar treptat, iar tensiunea arterială revine la normal.

Fără cuvinte...

MONACO

Un paradis artificial

Pe țărmul Mediteranei, principatul Monaco pare un supraviețuitor dintr-o epocă de mult apusă.

Golful Monaco i-a atras pe navigatori din cele mai vechi timpuri. Fenicienii au întemeiat acolo o colonie, în care s-au succedat apoi grecii, romanii, spaniolii și francezii. Acum șapte secole, spune o legendă, un anume Francisco Grimaldi, deghizat în călugăr, a cerut adăpost pentru o noapte în castelul care aparținea atunci genovezilor. Când s-a lăsat noaptea, el a deschis însă porțile oamenilor lui, și-a înjunghiat gazdele și s-a proclamat stăpînul locului. Așa ar fi luat naștere dinastia princiară din Monaco.

De la Nisa am plecat spre Monaco cu un taxi. Șoferul mi-a spus că n-aveam nevoie de viză ca să intru în principat. Iar cînd l-am întrebat despre formalități vamale el a izbucnit în ris: „Am și trecut simbolică frontieră franco-monegască și acum ne aflăm pe teritoriul principatului”. L-am rugat să oprească imediat, i-am plătit și mi-am urmat călătoria pe jos. Lucru ușor de înțeles, dacă ne amintim că suprafața principatului este de numai 1,5 km². E absurd să străbați cu mașina o țară de asemenea dimensiuni.

Și acum, imaginați-vă o fișie de litoral cu o lungime de trei kilometri și mărginită de edificii cu 10-30 etaje.

brăzdează oglinda albastră a minusculei rade. Palmieri decorativi apără de soare terasele cafenelelor. Contemplînd caleidoscopul de culori, arhitectura extravagantă, marea cu reflexe irizate, mi se părea că ceea ce vedeam nu era ceva real, ci un sclipitor panou publicitar.

Cele două șiruri de clădiri ale străzilor sînt foarte apropiate unele de altele și nu lasă între ele decît un spațiu îngust destinat parcă mai degrabă automobilelor decît pietonilor. Dar cine sînt locatarii acestor imobile? Lucrul e ușor de ghicit după firmele de pe fațade, uimitoare colecție de autografe a celor mai mari bănci, companii și corporații: La Banca di Roma, Crédit Lyonnais... Un imens panou al gigantului petrolier Shell... Pînă nu de mult în Monaco nu se percepeau impozite pe venituri încît financiarilor de toate calibrele erau intereseți să-și instaleze acolo sucursale. Existau, e adevărat, și unele dificultăți: cota de reședință, de pildă, etc. Esențială era, totuși, infiltrarea în Monaco, după care se puteau face afaceri colosale fără a plăti impozite.

...Pe un spațiu foarte îngust și incomod între șosea și zidul unei case erau trei măsuțe, doar cu puțin mai mari decît o farfurie. M-am așezat într-un fotoliu din ramuri de palmier de India și am început să aștept să vină cineva să mă servească. Curînd s-a deschis o ușă

Și, într-adevăr, în piața palatului turiștii erau foarte numeroși. Aparatele fotografice și de filmat țâcăneau ca greierii într-o zi de vară. Mulțimea poliglotă și pestriță forfotea prin piața pavată inegal. Evident, nu toți erau bogați. Cei mai mulți trebuiau probabil să-și numere fiecare franc economisit pentru vacanța, fiecare zi de peregrinare. De altfel, turiștii care fac un ocol prin Monaco riscă să-și scurteze involuntar itinerarul și să-și micșoreze bugetul, dat fiind că principatul e o adevărată capcană pentru vizitatori.

Monaco are circa 50 de hoteluri, cîteva muzee între care celebrul Muzeu oceanografic, un teatru de operă, o grădină exotică, un iaht-club, terenuri de tenis, de golf, restaurante, baruri și în sfîrșit, celebrul cazino. Dar ce costă toate acestea? Foarte mult. Un popas la Monaco este o plăcere ruinătoare pentru turiști. Și cum prețurile sînt egale pentru toți, populația locală se resimte serios din cauza acestui lucru. Încît monegascii care lucrează nu beneficiază de fel de luxul care-i înconjoară Supușii princieri care încasează salarii și nu dividente sînt constant lezați de prețurile „turistice”, artificial umflate.

V. Kain

INSULELE CANARE

O maimuță agresivă și o Carmencita impasibilă

Aruncasem ancora în rada portului Las Palmas din insula Gran Canaria, împinșit de nave, căci acum poposesc acolo zilnic circa 60 de vase.

Era amiaza și îmi venise rîndul să fac de cart. Am luat binoclul și am început să fac cunoștință cu vecinii. Am luat-o de la stînga la dreapta.

Între noi și chei dormea profund o ambarcațiune ruginită, plină de pete. Numai cu mare greutate am deslușit sub ce pavilion naviga: portughez. Vasul se numea pompos „Pionierul oceanului”. Lîngă el se afla cargoul spaniol „Potevedro” cu un rechîn albastru pe un coș. Urma un trauler japonez. Petrolierul „Furico” din Bilbao se afla atît de aproape de noi încît, atunci cînd am ancorat, ne-am temut că o să intrăm cu prora în pupa-i frumos vopsită.

În dreapta, îndărătul unei baze plutitoare suedeze, se înșirau aristocrații: transoceanicele. Unul dintre ele avea un pavilion portocaliu-alb-albastru, care nu era trecut în ghid, deci aparținea unui stat recent înființat.

Apoi am început să cercetez cu privirea orașul. Era foarte frumos, păcat numai că geometria perfectă a clădirilor noi distonează cu exotismul colinelor de pe țărm. Vegetația e săracă. Palmierii înșirați de-a lungul cheiului și arbuștii rari cu flori roșii unduiau în lentilele binoclului. Plaja era pustie. Pe apa fără luciul pluteau coji de portocale.

Pe puntea navei noastre secundul și mecanicul șef discutau despre depozit. Discuția era foarte aprinsă; interlocutorii vedeau parcă un înflăcărat temperament spaniol. Mecanicul șef pusese stăpînire pe depozit, care se afla în prima cală. Iar secundul, ca să se răzbune, pusese un lacăt mare la cală și nu voia să-i dea mecanicului cheia. Acesta însă era disperat pentru că în cală avea pînză de sac pentru spălătul mașinilor. Secundul susținea că mecanicul scotea din cală pînză de sac necesară pentru punte. Iar acesta din urmă își învinuia interlocutorul că voia să ia bani pe hainele necesare la tropice care trebuiau, de fapt, distribuite gratuit o dată la trei ani. Secundul, însă, nu se dădea bătut și afirma că mecanicii din sala cazanelor intrau în cală cu țigările aprinse, iar acolo se afla vopsea — substanță inflamabilă — iar sub ea butoaie cu combustibil, încît nici nu se gîdea să-i dea cheia. La rîndul lui, bătrînul mecanic îl amenința că n-avea să dea pe punte aparate pentru pulverizarea vopselei, încît la tropice marinarii aveau să vopsească vasul cu pensula. În toial aprinsei lor dispute, secundul a făcut însă o greșeală strategică, afirmînd că prea puțin îi păsa lui de pulverizatoare (ceea ce avea să-l coste scump după aceea) și că bătrînul ar face mai bine să se ducă

— Eu vin în fiecare an aici. E un loc retras, odihnitor...

în grădina lui de zarzavat să-și calmeze nervii făcînd agricultură.

Grădina era pe acoperișul suprastructurii de la pupa. Pămîntul fusese adus în două camioane chiar înainte de plecarea în cursă. Sub supravegherea mecanicului șef fuseseră meșterite șase lazi în care fuseseră semănate ridichi, ceapă și mărar. Mici răsaduri vesele și răsăriseră din pămîntul negru. Tot echipajul era curios să vadă ce avea să iasă din hobby-ul bătrînului. Vînturile ridichi erau pîndite de două primejdii: să piară din cauza apei sărate a oceanului care le putea împroșca cu stropi mari sau să crească dar să fie furate.

Îmi plăcea dragostea bătrînului pentru grădina lui de zarzavat și îl urmăream cu interes cum minuia furtunul ori cum ridica, cu degetele-i noduroase, mlădițele crude doborîte de apă. Mecanicul e un bărbat foarte puternic, un marinar încercat și un om plin de umor. Se numește Vasili Vasilievici. Pe secund îl cheamă Vadim Vadimovici, iar pe mine Viktor Viktorovici. Nouă, celor în cauză, lucrul ni se pare puțin caraghios, dar ceilalți găsesc că e comod, pentru că își amintesc ușor numele noastre.

Asta era viața de pe vas. Dar, la o oră după ce am pășit pe pămîntul Insulelor Canare n-am mai fost pur și simplu spectator, ci actor: am fost mușcat de o maimuță.

Întîmplarea s-a petrecut în piață. Maimuța era prinsă de un lanț și seșea lîngă o bătrînă spaniolă. Așteptam ca marinarii să cumpere pentru ei și pentru mine niște blue jeans și de plicti-seală i-am oferit o bomboană. Caraghioasa făptură a desfăcut abil hirtia care o învelea și a mușcat din ea, după care a zvirlit-o cu dispreț în praf. Atunci bătrîna i-a turnat puțin lapte într-o strachină. Iar eu, ca un prost, am vrut să-i mîngii coada pufoasă. Drept răsplată am fost mușcat de mină în trei locuri de niște dinți mărunți și ascuțiți. Bătrîna a început să țipe, vrînd probabil să spună: nu sicii animalul cînd mîncă.

Mîna nu mă durea cine știe ce, dar mă temeam de urmările pe care le-ar putea avea mușcătura. Dacă aveam să turbez? Am intrat într-un bar și mi-am tamponat rana cu rom, iar două pîhărele le-am dat pe gît.

Dintr-o colivie mă urmărise tot timpul un papagal mare și foarte urît.

— Te salut pasăre! i-am spus vietății agățate de perete. După care am întregat-o:

— Turbez sau nu?

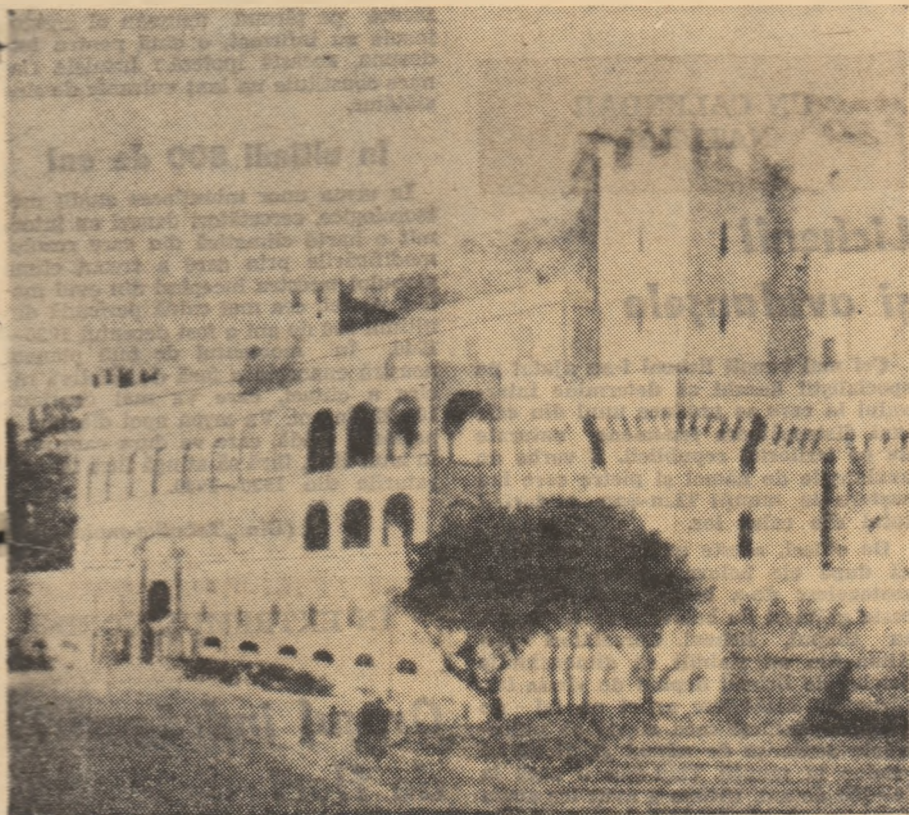
Dar papagalul mi-a răspuns ceva care voia să însemne: „Treaba ta, nu mă privește”.

Tot așteptîndu-i pe marinarii, am privit vitrinele unui magazin de pe strada Byron în care erau expuse păpuși — matadori și capete de tauri din gută-percă. Dar în același timp mă gîndeam: afurisită maimuță! Ce-o să se întîmple cu mine? Am să turbez sau nu? Și, colac peste pupăză, mă apucase amețeala din cauza încordării de a înțelege complicatul dialect care se vorbea în jurul meu — un amestec înnebunitor de limbi — și din cauza mulțimii de oameni ce se perîndau prin fața mea.

Pînă la urmă mi-am cumpărat niște sandale care îmi erau mici, iar pantalonii mă strîngeau și ei. Am mai cumpărat o Carmencita cu rochie roz, încremenită în toial unui dans înfocat. Mina în care ținea o castanietă rămăsese deasupra capului. Carmencita odihnea într-o cutie de carton cu capacul transparent. Am mai cumpărat și o Sfînta Maria, protectoarea Insulelor Canare.

În cursul nopții am pornit spre Golful Guineei. Era întuneric beznă și ne aștepta un drum lung — foarte lung.

V. Konczi

Palatul princiar din Monaco

Din lipsă de spațiu clădirile se înșiră unele de altele coborînd în pantă pe versantele Alpilor.

La o extremitate a statului se află vechiul palat al prințului, la cealaltă, faimosul cazino din Monte Carlo. Apele portului sînt mereu calme. O flotilă de iahturi elegante și de bărci cu motor

și în cadrul ei s-a ivit o femeie care m-a întrebat, cu voce de copil, ce doresc. Am comandat un țap cu bere, după care am început să privesc în jur. Prin fața mea se scurgea un șuvoi de oameni. O lume pestriță care te ducea cu gîndul la un alai de carnaval.

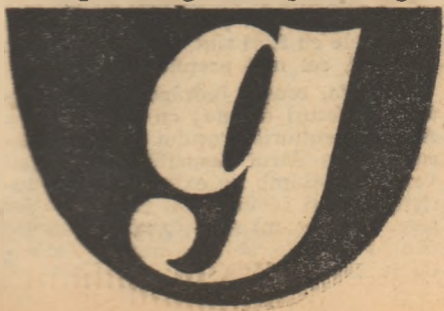
La un moment dat femeia cu voce de copil a așezat pe masă un țap cu bere neagră. Am întrebat-o cine erau oamenii care se scurgeau prin fața mea și unde se duceau.

— Turiști, mi-a răspuns. Se duc la palatul princiar. N-ați mai fost în Monaco?

După ce am băut berea m-am alăturat și eu, grăbit, mulțimii și am pornit spre reședința suveranului monegasc.

Vechiul palat înconjurat de un zid de fortăreață se află în virful unei stînci impresionante. Patru donjonuri crenelate domină uscatul și marea. Pe dinafară fortăreața nu s-a schimbat deloc de la întemeierea ei. Dar interioarele, se spune, sînt amenajate după ultimul strigăt al modei pariziene. Zidul nu are decît o intrare, o poartă secretă adîncă ca un tunel. De o parte și de alta, gherete vopsite în dungi roșii și albe. De-a lungul zidului, cactuși cu forme bizare. Între gherete și cactuși un soldat pășea marșial, cu un pas de automat. Purta o uniformă și o cască antediluviene. Pentru ca turiștii să nu-l împiedice să-și facă serviciul, e despărțit de ei printr-un lanț gros sprijinit de niște borne de piatră. Căci orice turist care vine în Monaco se duce neapărat în pelerinaj acolo.

globul
globul globul
globul globul globul
obul globul globul globul
ul globul globul globul gi
globul globul globul globul
ul globul globul globul glo
globul globul globul globul
bul globul globul globul glo

A, B, C, D, — o literă

pentru costumul dv.:

Convorbire cu tov. Ioan Mazilu, director adjunct în Direcția comercială pentru produse textile-încălțăminte din Ministerul Comerțului Interior

— Pentru a fi acceptată în totalitate noutatea — indiferent de domeniul de activitate în care intervine — se cere explicată detaliat, pentru ca noțiunea să nu rămână numai la stadiul de pronunție, ci să demonstreze practic caracterul de inedit.

În ultimul timp, pe panourile publicitare, în magazinele de confecții și în alte locuri și-au făcut apariția alise indicând finalizarea practică a unei acțiuni pe care M.C.I.-ul împreună cu producătorii de confecții și-au propus-o mai demult — realizarea de confecții de serie bărbătești pentru toate conformațiile corporale.

Am dori, tovarășe director, ca prin intermediul dvs. să oferim cititorilor câteva detalii în legătură cu această acțiune.

— De fapt inițiativa a pornit din partea organelor comerțului, primul care intră în contact direct cu cumpărătorul, înregistrează pretențiile și constată că în zilele noastre acesta devine din ce în ce mai instruit, are un gust estetic mai cultivat, ceea ce face ca exigența sa față de mărfuri în general și față de articolele vestimentare în special, să fie tot mai mare.

Ceea ce apreciază în mod deosebit cumpărătorul este calitatea produselor, conjugată cu posibilitatea acestora de a satisface într-o imbinare complexă nevoi materiale cu cerințe de ordin estetic. Obținerea unor asemenea produse de confecții care să răspundă tuturor acestor cerințe presupune rezolvarea de către organele comerțului și industriei a două elemente de bază:

— cunoașterea conformației corpului consumatorului și
— realizarea construcției corecte a îmbrăcămintei.

Deși în aparență cele două elemente sint legate unul de altul, luate, totuși, fiecare în parte, ele presupun o rezolvare diferită.

Astfel, construcția corectă a îmbrăcămintei este strins legată și de factorii materializați prin: tehnologia aplicată, prin felul și calitatea materiilor prime, prin nivelul de calificare a personalului din industria de confecții etc.

În ce privește cunoașterea conformației corpului consumatorului în general, se poate afirma că așa cum fiecare om reprezintă o personalitate strins legată de individualitatea intelectuală, în aceeași măsură „omul” reprezintă o individualitate în construcția corpului său. Plecând de la ideea de mai sus, se ajunge la problema ajustării îmbrăcămintei la dimensiunile corpului fiecărui individ. Este, însă, evident că nici un producător sau comerciant de confecții nu poate să cunoască dimensiunile corpului cumpărătorului potențial. Dar aceasta nu înseamnă că producția și comerțul de confecții să se facă la întâmplare și că cumpărătorul va găsi numai prin hazard îmbrăcăminte corespunzătoare.

Bazată pe faptul că individualitatea trăsăturilor caracteristice corpului omenească nu înlătură posibilitatea grupării persoanelor cu dimensiuni apropiate în categorii pentru care subiectul reprezentativ definește modul ce poate fi admis de grupa respectivă de oameni, acțiunea comună M.C.I., M.I.U. și Centrul de Creație UCECOM a avut ca scop și a realizat un nou sistem de construcție a tiparelor pentru îmbrăcăminte de serie bărbătească pe baza unui nou tabel de măsuri elaborat în urma efectuării a numeroase măsurători antropometrice și prelucrării datelor obținute în a calculator electronic.

Pornind de la experiența pe plan mondial și de la constatarea că în definirea construcției corpului sint necesare nu numai două elemente (cite se foloseau pînă în prezent), ci mai sint necesare și trei caracteristici de bază ale construcției corpului, din care să poată fi deduse și celelalte dimensiuni ale corpului, bineînțeles în limita toleranțelor care să nu influențeze în mod esențial ajustarea corectă a confecției pe corpul consumatorului, s-au elaborat tipare pentru patru categorii de conformații corporale reprezentative.

— Care sint cele trei caracteristici de bază și ce semnificație au cele patru categorii de conformații nominalizate „A”, „B”, „C”, „D”?

— Cele trei caracteristici numite și „de identificare”, se referă la: înălțimea corpului sau talia, circumferința bustului sau grosimea și circumferința taliei pe linia centurii. Prima caracteristică servește la definirea lungimilor produsului, iar ultimele două la determinarea mărimii și a tipului de conformație.

Nominalizarea prin literele „A”, „B”, „C” și „D” este convențională, avînd următoarea semnificație:

— Tipul „A” sau „svelt” reprezintă tipul a cărui talie pe linia centurii este foarte subțire în comparație cu circumferința în jurul pieptului, diferența dintre bust și centură fiind de 12 pînă la 18 cm.

Tipul „B” sau „normal” păstrează o proporție normală (în sensul că repre-

zintă majoritatea, adică peste 50% din populație) între bust și centură 6—10 cm.

Tipul „C” sau „plin” se caracterizează printr-o îngroșare a taliei pe linia centurii cu tendința de apropiere de valoarea circumferinței bustului, diferența fiind de numai 2—4 cm.

Tipul „D” sau „corpulent” prezintă circumferința la centură egală sau chiar mai mare decît aceea a bustului.

— Care sint avantajele noului sistem de construcție, în ce măsură contribuie la o mai bună aprovizionare a cumpărătorilor de confecții?

— Generalizarea desfacerii de confecții realizate după noul sistem, a căror producție experimentală a început la 31 martie al acestui an, permite să se tripleze numărul celor ce se pot îmbrăca „bine” — în condiții estetice corespunzătoare — cu confecții de serie și care deci vor fi în măsură să beneficieze de avantajele pe care le oferă această categorie de articole de îmbrăcăminte. Practic cele patru grupe de conformații fiecare cu cite 10 mărimi și 3 talii (înălțimi) asigură ca circa 83 la sută din populația masculină — adulți și adolescenți — (față de 27 la sută cit era pînă în prezent) să poată fi îmbrăcată bine cu confecții executate în serie.

— Ați vorbit mai înainte despre unele avantaje. Este cumva vorba și de preț?

— Desigur. În primul rînd prețul. Se știe că prețul confecțiilor de serie este mai redus cu 30—40 la sută față de prețul celor de comandă, de exemplu. În afară de aceasta, există o multitudine de avantaje dintre care aș reaminti ca fiind legate direct de cumpărător citeva mai însemnate și anume: 1) reducerea substanțială a timpului necesar cumpărării, 2) introducerea imediată în consum fără prelungiri ulterioare, 3) posibilități foarte largi, în comparație cu alte căi, de alegere atît în ceea ce privește nivelul de preț, cît și în privința modelelor, contexturilor, desenului sau culorii dorite, 4) servicii gratuite legate de eventuale mici modificări de scurtare sau alungire a produsului prin atelierele de rețuș ale magazinelor de desfacere.

La cele de mai sus se adaugă bineînțeles avantajul despre care am vorbit — posibilitatea cumpărării unor confecții pentru cele mai diferite conformații corporale și aplicarea și de către cumpărătorii confecțiilor de serie a unui cunoscut principiu de estetică vestimentară: îmbracă-te conform siluetei!

— În fond ce se modifică în formularea cererii cumpărătorului pentru cumpărarea unei confecții bărbătești și cum pot fi identificate aceste tipuri?

— Foarte puțin, dar esențial: pe lângă mărime și talie, cumpărătorul va trebui să-și măsoare sau să lase să-și fie măsurată de către vinzător circumferința pe linia centurii pentru a fi încadrat în grupa de conformație corespunzătoare. Astfel, un cumpărător care știe că poartă mărimea 50 talia II va cere o confecție tot 50 talia II dar va indica vinzătorului sau va solicita acestuia măsurarea pe linia centurii pentru a obține confecția în tipul de conformație care rezultă din valoarea măsurătorii: „A”, „B”, „C” sau „D”. În ce privește o mai ușoară identificare a tipurilor, s-a preconizat etichetarea fiecărei grupe cu etichete diferite colorate, de exemplu: grupa A - galben, B - verde, C - bleu, D - roșu. Trebuie, de asemenea, să adaug că au fost luate măsuri și pe linia desfacerii; astfel, tipul „A”, caracteristic conformației corporale a tineretului, se desface de regulă în magazinele de confecții specializate denumite pentru tineret sau adolescenți, iar grupa „D” la care frecvența cererii nu este prea mare se desface în una, maximum două unități sau raioane de confecții stabilite de Direcțiile comerciale județene pe fiecare localitate, permițîndu-se astfel o concentrare a sortimentului ce se oferă cumpărătorilor din această categorie.

— Numai costumele dintr-o anumită țesătură au cunoscut aceste modificări?

— Inițial, da, însă în prezent sistemul nou de construcție se aplică tuturor confecțiilor exterioare bărbătești, indiferent de compoziția materiei prime. După acest sistem se execută pantalonii, sacourii și costumele, dar și paltoane, scurte, pardesie sau raglane.

— Ce acțiuni de acest gen mai sint în vederile Ministerului Comerțului Interior?

— Tot la confecții pentru bărbați și anume, la lenjerie, experimentăm tot cu unitățile producătoare ale M.I.U.-ului și UCECOM-ului un sistem de construcție care să ne permită să oferim cumpărătorilor unele modele de cămăși cu linie cambrată (apropiată de corp) MULT SOLICITATE și care se pretează atît pentru produsele clasice, cît mai ales pentru cămăși fantezi destinate cumpărătorilor în sezonul de vară.

— Ce acțiuni de acest gen mai sint în vederile Ministerului Comerțului Interior?

— Tot la confecții pentru bărbați și anume, la lenjerie, experimentăm tot cu unitățile producătoare ale M.I.U.-ului și UCECOM-ului un sistem de construcție care să ne permită să oferim cumpărătorilor unele modele de cămăși cu linie cambrată (apropiată de corp) MULT SOLICITATE și care se pretează atît pentru produsele clasice, cît mai ales pentru cămăși fantezi destinate cumpărătorilor în sezonul de vară.

— Ce acțiuni de acest gen mai sint în vederile Ministerului Comerțului Interior?

— Tot la confecții pentru bărbați și anume, la lenjerie, experimentăm tot cu unitățile producătoare ale M.I.U.-ului și UCECOM-ului un sistem de construcție care să ne permită să oferim cumpărătorilor unele modele de cămăși cu linie cambrată (apropiată de corp) MULT SOLICITATE și care se pretează atît pentru produsele clasice, cît mai ales pentru cămăși fantezi destinate cumpărătorilor în sezonul de vară.

— Ce acțiuni de acest gen mai sint în vederile Ministerului Comerțului Interior?

— Tot la confecții pentru bărbați și anume, la lenjerie, experimentăm tot cu unitățile producătoare ale M.I.U.-ului și UCECOM-ului un sistem de construcție care să ne permită să oferim cumpărătorilor unele modele de cămăși cu linie cambrată (apropiată de corp) MULT SOLICITATE și care se pretează atît pentru produsele clasice, cît mai ales pentru cămăși fantezi destinate cumpărătorilor în sezonul de vară.

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ-SOVIETICE

Programul manifestărilor în perioada 3—9 septembrie 1971

Vineri 3 septembrie, ora 19: Ciclul: „Trasee industriale sovietice”. Conferința: „Marele arc industrial dintre Kazan și Kuibisev”. Va vorbi: conf. univ. dr. Alina Rădol. Urmează filmul documentar „Salut Rusia” și un film artistic.

Sîmbătă 4 septembrie, ora 19: Ciclul: „Univers artistic contemporan”. Discuție la masa rotundă: „Comanda socială și libertatea de creație”. Participă: prof. univ. dr. Paul Popescu-Neveanu, Gheorghe Berescu, cercetător științific principal la Institutul de filozofie al Academiei, Sergiu Fărcășan, scriitor. Discuția va fi condusă de Violeta Cosma, muzicolog. Urmează filmul documentar „Mearța căprioarei” și un film artistic.

Luni 6 septembrie, ora 19: Ciclul: „Viitorul biologic — misterios și fabulos”. În dezbatere: Bionica și performanțele omului. Va vorbi: prof. univ. dr. Vasile Vasilescu. Urmează filmul documentar „Călătorie în corpul uman” și un film artistic.

Marți 7 septembrie, ora 19: Discuție la masa rotundă: „Familia, în obiectivul educației sociale”. Participă: Dumitru Popescu, procuror șef al municipiului București, conf. univ. dr. Ana Bogdan-Tucicov, conf. univ. dr. Ion Stancu. Discuția va fi condusă de Constanța Niculescu, secretar general de redacție la revista „Femeia”. Urmează filmul documentar „Atențiune copii” și un film artistic.

Miercuri 8 septembrie, ora 19: Rubrica: „Cultivarea tradițiilor muncitorești”. Conferința: „Sensul contemporan al spiritului revoluționar și al patriotismului”. Va vorbi: conf. univ. dr. Ion Ardeleanu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. Urmează filmul documentar „Evocări” și un film artistic.

Joi 9 septembrie, ora 19: Ciclul: „1971 — pe meridianele U.R.S.S.” Simpozion: „De la Alma-Ata la Aktiubinsk — prin R.S.S. Kazahă”. Va vorbi: Octav Livezeanu, vicepreședinte al Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea, „Erevan — imagini contemporane”. Va vorbi: prof. univ. Constantin Herbst. Urmează filmul documentar „Buhara-Ural” și un film artistic.

Cum au murit și cum au trăit „vrăjitoarele” din Salem

(Urmare din pag. 2-a)

După numeroase relatări casa lui Parris fusese construită în 1681 și avea circa 38×18 m. Din mărturiile depuse la procesele vrăjitoarelor se știa că șopronul locuit de Titubea era lipit de spațele casei. Registrele bisericii cuprind de-a dimensiunile anei construite în 1734. Sondajele au localizat fundațiile casei parohiale pe proprietatea unui descendent al Rebecăi Nurse, una din femeile spînzurate în 1692 ca vrăjitoare. Chiar de la începutul săpăturilor s-a constatat că dimensiunile fundațiilor corespundeau cu cele indicate în diversele izvoare. Lîngă șopronul Titubei, la mai puțin de 10 cm adîncime, a fost descoperită o piesă capitală pentru arheologi: o bucată de placă metalică cu inițialele „SPE”, dovadă că gospodăria aparținuse pastorului Parris și soției sale Elizabeth. Alte „comori” scoase la lumină includ monede de aur datînd din 1684, pipe de lut, olărie, cataramă, resturi alimentare și oase de animale, fragmente de geam, tacîmuri de alamă, co-

pite de bou, o bucată de pieptene des contra păduchilor și peste 250 de cărămizi întregi. Tot materialul datează dintr-o perioadă cuprinsă aproximativ între 1650—1750, care acoperă deci integral timpul petrecut de familia Parris în casă.

Deși examinarea pieselor recuperate nu s-a încheiat încă, datele preliminare dau totuși citeva indicații despre viața locuitorilor satului Salem pe vremea vinătorii de vrăjitoare. Marele număr de sticle sparte găsite la locul săpăturilor dovedește că, departe de a fi mari abstenenți, cum îi descrie istoria, puritanii erau mari amatori de vin și bere. Bucata de pieptene des aruncă o umbră asupra igienei lor individuale. Sint date mărunte și întimplătoare, dar ele furnizează totmai genul de comentarii care nu se găsesc decît rareori în documentele scrise și care servesc la reconstituirea cadrului în care își găsesc apoi locul evenimente și personaje istorice.

Pe lista arheologilor urmează acum Casa de rugăciuni în care au avut loc procesele și casa familiei John Putnam în care locuia una din fetele „vrăjite”.

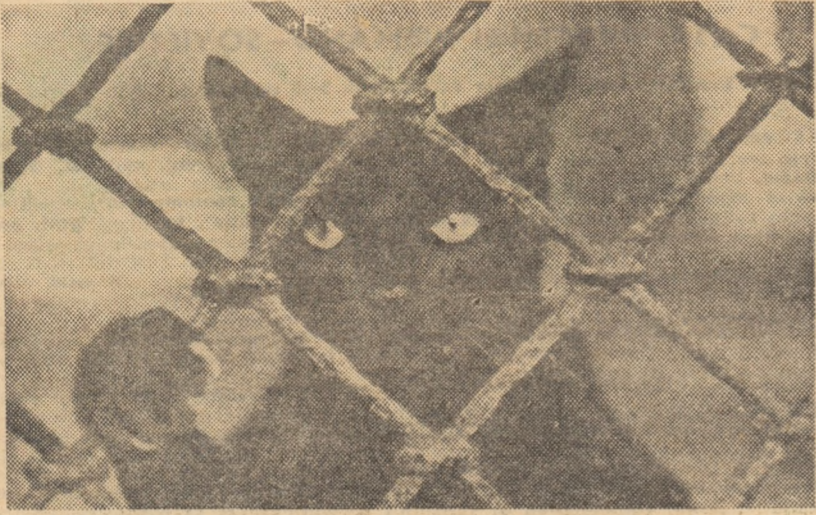
TOAMNA SE MĂSURA BOBOCII...

...DAR, PENTRU A EVITA AGLOMERAȚIA, NU AȘTEPTAȚI PÎNĂ A-TUNCI!

PROCURAȚI DIN TIMP UNIFORMELE NECESARE „BOBOCILOR” DV., CARE VOR INTRA LA TOAMNĂ ÎN CLASĂ ÎN ACELEAȘI UNIFORME CARACTERISTICE CICLULUI I.

MAGAZINELE DE CONFECȚII SÎNT DE PE ACUM BINE ASORTATE CU UNIFORME PENTRU TOATE CICLURILE.

Convorbire consemnată de Emil Ciulei

— V-am spus eu ; n-ați vrut să mă credeți !

O experiență originală

Cînd Thor Heyerdahl pornește în temerarele lui expediții, cînd alpinistii cuceresc o nouă culme care părea inaccesibilă, cînd cascadorii fac isprăvile pe care le fac, omenirea scoate exclamații de surpriză și se convinge, o dată mai mult, că soarta îi favorizează pe îndrăzneți. Ba se găsesc și des-tui amatori care încearcă să repete ac-telile lor de curaj.

În orașul nostru, de pildă, pensionar-ul V. I. Smolnikov a inițiat o expedi-ție pentru a cărei reușită era nevoie de cel puțin atîta curaj cît pentru a tra-versa Atlanticul într-o barcă. Dar să reproducem scurta declarație făcută de sus-numitul pensionar la conferința de presă organizată de Comitetul de bloc al cărui membru era :

— Datorită expedițiilor întreprinse de Thor Heyerdahl, savanții s-au con-vins, în sfîrșit, că africanii se puteau rezezi oricînd, pe micile lor ambarca-țiuni cu pinze, pînă la tărîmul Ameri-cii de Sud. Scopul expediției noastre nu e mai puțin interesant : am hotărît să demonstrăm experimental, că locui-torii noului nostru microraión Zeablovo pot ajunge pînă în centrul orașului folosînd, în orele de vîrf, singurul mij-loc de transport de care dispun : au-tobuzul 94.

Asistența a primit declarația lui V. I. Smolnikov cu aplauze furtunoase.

— Și acum să vă aduc la cunoștință componența expediției noastre, a conti-nuat vorbitorul. În afară de mine, și-au exprimat dorința să participe la aceas-tă temerară acțiune tovarășii : N. V. Petrov, inginer topograf, A. D. Kuklin, medic specialist în traumatologie și B. N. Sokolov, radiotelegrafist. Pentru a asigura integritatea corporală a mem-brilor expediției, vom fi supravegheați, pe tot parcursul, de un centru special de coordonare. În plus, vom fi urmați îndeaproape de o mașină a „Salvării”. Presa și radioteleviziunea vor informa cu regularitate publicul asupra desfăș-urării expediției.

În ziua și la ora stabilită, adică luni 5 iulie a.c., ora 7 a.m., membrii expedi-ției s-au așezat la rînd într-o stație a autobuzului 94.

La ora 8,15 fix au transmis prima radiogramă : „Rîndul înaintează stop stare generală excelentă stop succesul asigurat stop”.

— Dar n-am comandat decît un pahar !...

Radiograma a fost recepționată de toți radioamatorii din oraș, care au di-fuzat-o imediat.

La ora 8,25 membrii expediției au lansat în eter o nouă radiogramă : „Ur-căm în autobuz stop stare generală bună stop”. După 15 minute, un nou mesaj : „Încercăm să urcăm în auto-buz”.

Toți locuitorii orașului urmăreau cu un interes deosebit această importantă etapă a experienței. Unii sceptici au început însă să cobească, cum că expediția o să eșueze. Între timp, însă, centrul special de coordonare a expedi-țiat membrilor expediției următoarea radiogramă laconică : „Efectuați o pă-trundere prin ușa din față”.

În sfîrșit, la ora 8,50 în oraș s-a răs-pîndit ca fulgerul marea veste : „Am urcat fără pierderi stop începem călătoria stop”.

Am răsuflet cu toții ușurați. Pe o distanță de cinci opriri, călătoria a de-curs fără evenimente deosebite, după cum atestă și radiograma : „Înaintăm stop tangaj suportabil stop conținutul de oxigen aproape de normal stop”.

Imediat după aceea, însă, legătura radio cu membrii expediției s-a întrer-upt. Specialiștii de la centrul de coordonare au lansat în eter chemare după chemare : „Autobuzul 94, răspunde ! Autobuzul 94, răspunde ! Atenție ! Au-tobuzul 94, răspunde urgent !”

Mult mai tîrziu, luînd cuvîntul la o conferință de presă, Smolnikov avea să spună :

— Acesta a fost cel mai greu sector al itinerarului ; autobuzul 94 intrase în microraiónul Tabunino și numărul că-lătorilor s-a dublat. Presiunea din in-teriorul vehiculului a crescut cu 6 at-mosfere, iar în peretele platformei de urcare s-a produs o spărtură. Totuși, ne-am putut continua călătoria mulțu-mită eroismului inginerului topograf, care a astupat spărtura cu propriul lui trup...

Și uite așa, temerarii membri ai expediției au ajuns la destinație. Cînd autobuzul 94, prăfuit și gemînd de lume, a oprit în centrul orașului, la capul de linie, călătorii noștri au fost primiți cu flori și ovaii de o mulțime entuziastă. Fanfara a intonat un marș solemn.

Scoțîndu-și haina zdrențuită și încercînd să-și pună în ordine cravata, Smolnikov a făcut următoarea decla-rație pentru presă :

— În pofida tuturor greutăților, so-cotim că rezultatul experienței este pozitiv. Putem deci afirma sus și tare că orice locuitor al microraiónului Zeablovo poate ajunge în centrul ora-șului, dacă ține morțiș !

La întrebările ziariștilor privitoare la viitorul apropiat, Smolnikov a răs-puns :

— Imediat ce mă voi odihni și-mi voi scrie însemnările de călătorie, voi începe pregătirile pentru o nouă și in-teresantă experiență. Căci membrii expediției noastre au hotărît să încerce să se și întoarcă la Zeablovo cu ace-lași autobuz.

G. Gorin

Povești

În timp ce băiețelul meu, de cinci ani, se gîndea cum să rezolve o proble-mă de teorie a relativității, bunica lui îi citea cu glas tare o poveste din colecția „Biblioteca de aur a preșcola-rilor”.

— ...Și cînd a ajuns fetița la rîu, a văzut că apa lui era roșie-roșie. Și după ce s-a scurs apa cea roșie a început să curgă o apă albastră ca cer-neala. Și după apa albastră a venit una neagră...

— Apa este un lichid incolor, insipid și inodor, a declarat Sașa al meu. Așa am învățat la grădiniță. Îngheață la 0 grade și fierbe la 100 de grade. Într-un cuvînt H₂O. Așa încît degeaba îți bați gura, bunicuțo !

— Nu fi obraznic cu bunica ! l-am apostrofat eu. Se ostenește pentru tine, spre folosul tău.

— Știu, știu ! a oftat Sașa. Bine, fie, citește mai departe !

Bunica a răsfoit cartea și a început altă poveste.

— Moșul i-a spus peștișorului de aur : „Durează-mi, peștișorule, un pal-at în care să fie o sută de servitori și toți să mă slujească și să-mi dea asculte-re”.

— Scorniri ca în „1001 de nopți”, a remarcat Sașa disprețuitor. Dar ce, atunci existau construcții din prefabri-cate ? Și, în general, ce sînt pretențiile astea : „Dă-mi cutare, fă-mi cutare” ? Cum rămîne cu principiul fiecăruia după muncă ?

— Bine, dar moșul a făcut și el un serviciu peștișorului de aur ! a obiec-tat, timid, bunica.

— Mai bine să mergem să ne plim-băm, tată ! m-a rugat Sașa, încercînd evident să scape de povești.

— Nu ! am decretat. Pentru că nu te porți frumos cu bunica.

— Dacă îmi citește verzi și uscate despre „apa neagră” și despre „pești-șorul de aur” !

— Te învață să cunoști viața !

— Zău ? Atunci te rog să-mi spui unde ai văzut toate astea ? s-a burzu-luit Sașa.

— Am văzut !

— Da, bineînțeles, dacă ai să ciștiți lozul cel mare ai să-ți construiești un palat fără ajutorul ființelor vertebra-te inferioare...

— Așa, vasăzică ! am exclamat, pier-zîndu-mi răbdarea. Spui obrăznicii ta-tii ? N-ai încredere în ce-ți spun eu ? Să mergem !

L-am luat pe Sașa de mină și l-am dus la rîu. Am stat cît am stat pe ma-lul lui și am văzut clar, cu ochii noștri : întîi a curs o apă neagră, după aceea una albastră, apoi galbenă. Cu alte cuvinte, o apă ca atîtea altele. Cu rez-iduuri industriale.

— Mai ai ceva de spus ? l-am în-trebat pe Sașa. Uite-ți lichidul incolor, insipid și inodor. Mai ales inodor, nu-i așa ?

Sașa a tăcut milc. După cîteva clipe a prins însă glas :

— Dar peștișorul de aur ? Acela care poate construi palate ?

L-am înșfăcat de mină și l-am dus la omul care trebuia. Acesta ne-a poț-tit în cabinetul lui.

— Luați loc și așteptați, ne-a invi-tat el. Am de terminat o convorbire importantă. Alo ! După cum îți spu-neam, despre locuință. Vreau un apart-ament cu patru camere și garaj. Mi-nisterul vostru e obligat să mi-l pună la dispoziție. Da, da, am un apartament tot cu patru camere, dar fără garaj. Ai înțeles ? Perfect ! Stai, mai am o rugăminte : am să ți-o trim-it pe fiică-mea, găsește-i un ser-viciu mai ușor. Pofțim. Ei, te des-curci tu ! Stai, era cît pe-aci să uit ! Ce se aude cu mașina ? Aștept de două luni. Vezi ce poți aranja pe acolo. Prefer o „Volga”, evident.

Sașa m-a tras ușurel de minecă și mi-a făcut semn cu capul spre ușă. Am ieșit în vîrfurile picioarelor.

— Spune-mi, tată, nenea ăla a vorbit la telefon cu peștișorul de aur, nu-i așa ? m-a întrebat Sașa.

— Da, cu un biban, am oftat eu.

— Vezi, tată, de cîte ori te-am rugat să mergem la pescuit, și tu, ba că n-ai undiță, ba că n-ai timp...

Mi-am luat băiatul de mină și ne-am dus glonț la magazinul „Vină-torul și pescarul”. Să cumpărăm un năvod.

S. Stratiev

F. Derețki

